

Opisništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 3, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
 Izdajski oddelki: Ljubljana, Pucničjeva ulica 3 - telefon št. 31-23, 31-26
 Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
 Računi: na Ljubljansko pošto pri pošto-čkovnem zavodu št. 17.749, na ostale kraje: Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118
 IZKljučNO ZASTOPSTVO na oglaševanje: Italije in inženiering ita
 Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Bombardiranje alžirskih luk

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je objavil 17. maja naslednje 1087. vojno poročilo:

Italijanski in nemški letalski oddelki so s dobrim uspehom napadali alžirske luke. Srečali so sovražna letala priletela nad Rim in kasneje odvrkla bombe v okolici Ostije. Bilo je nekaj škode in nekoliko ranjenih.

Osemnajstletnica gozdne Milice

Rim, 16. maja. s. Gozdna milica je proslavila 18letnico ustanovitve, ne da bi prekinila plodno delo svojih centurij. Opravičajoč napor, ki je v najtesnejši zvezi z vojnimi dogodki, je ta ponosna in žilava specialna milica v 18 letih dokazala, da je vredna nalog, ki so ji bile poverjene. Skrbno bdi nad gozdnim premoženjem naroda in se obenem junško udejstvuje v vojni. Odlikuje se z napadalnim zagonom svojih legionarjev ter žanje občudovanje in priznanje vseh Italijanov.

Ob obletnici se je poveljnik gozdne Milice podal z zastopstvom oficirjev na generalno poveljništvu Milice, kjer se je poklonil v svetlišču padlih legionarjev. Šef glavnega stana Milice je nato sprejel oficirje, jih pohvalil ter je vroče čestital gozdnim črnim strajcam.

General Gablatti je takole brzojavil: »Ob 18letnici gozdne Milice pošiljam voščilo »A noi« legionarjem, ki se z neprimernim duhom žrtvujejo, menjaajo udejstvujejo na bojiščih in pri delu za večjo moč fašistične Italije.«

Pogreb italijanskega konzula v Bordeauxu

Bordeaux, 15. maja s. Ob prisotnosti barona Tallarica iz italijanskega veleposlaništva v Parizu, ter zastopnika zunanjega ministrstva in drugih odličnikov je bil pokopan konzul Italije Luigi Drago. Navzoči so bili tudi zastopniki nemških vojaških oblasti in francoskih civilnih oblasti ter množica v Bordeauxu in okolici živčnih Italijanov.

Nj. Vel. Kralj in Cesar pri otvoritvi 4. umetniške narodne razstave

Rim, 16. maja. s. Davi je bila ob navzočnosti Nj. Vel. Kralja in Cesarja otvorjena 4. umetniška narodna razstava. Vladaarja so ob prihodu v palačo sprejeli predsednik ministar grof San Martino Valperga, akademik Italije Oppo, generalni tajnik s člani upravnega sveta, zastopniki vlade in hierarhi. Tajnik stranke minister Scorza, minister za Italijansko Afriko Teruzzi, minister za narodno vzgojo Biggini, minister za ljudsko kulturo Polverelli, zastopniki senata in zbornice, fašistej in korporacij, guverner in prefekt. Prisotni so bili tudi veleposlanik španije in veleposlanik Nemčije, zastopnik Japonske in vsi poslalniki držav trojnega pakta. Med povabljenosti so bili senatorji, nacionalni svetniki, akademiki Italije in mnogi odličniki iz političnih, kulturnih in umetniških krogov. Grof San Martino je prečital poročilo, v katerem je dejal, da obnavlja Italija kult umetnosti, medtem ko se njeni vojniki hrabro bore na kopnem, na morju in v zraku. 16 mesecev je preteklo od otvoritve prve razstave Kvadrilena v Rimu. Zavaljval se je vladarju za njegovo vzvišeno prisotnost.

Nato je govoril minister za narodno vzgojo, ki je poudaril, da nas dogodki te velike in junške ure domovine ne odvrta-

Težavno sporazumevanje med Washingtonom in Moskvo

Stalin se še ni odločil za sestanek z Rooseveltom in Churchillom

Ljubna, 17. maja. Washingtonski politični in vojaški razgovori se nadaljujejo v največji tajnosti, kar postavlja ameriške politične kroge pred razna vprašanja. Še vedno se zelo komentira odsotnost Stalina in kakršnegakoli njegovega zastopnika. Govore tudi o bližnjem poletu Roosevelta in Churchilla v Rusijo, čeprav nekateri se ni so izgubili upanja, da se bo »rdeči car« neadema pojavil v Ameriki. Po pisanju agencije »Exchange« seditjo nekateri, ki niso prepričani o tem, da je Roosevelt Stalina povabil v Washington, da bi bila tako Roosevelt kakor Churchill pripravljena, da se sestane s Stalinom, kjerkoli bi mu bilo všeč. To mnenje prevladuje čim dalje bolj, čeprav nečjejo v uradnih krogih dati v tem pogledu nobene izjave, kar je seveda razumljivo glede na nevarnost ruske odklonitve.

Navzočnost lorda Beaverbrooka v Washingtonu je še vedno predmet mnogih domnev. Uradno trdijo, da se mudi v Washingtonu zgolj slučajno, toda ta razlaga ne prepričuje nikogar. Na splošno vidijo v njem znanega propagatorja »drugačja bojišča«. Presenetilo pa je dejstvo, da se včeraj ni sestal, kakor je bilo nameravano, pacifiški vojni svet. To smatrajo za nov dokaz, da je vojna na Pacifiku še vedno potisnjena na drugo mesto nasproti evropskim vojaškim problemom. Uradno seveda nasprotujejo takšni razlagi in zatrjujejo, da nikakor ni izključeno, da se ne izde-lujejo načrti tudi za bližnjo ofenzivo proti Japonski, da pa je morala biti seja pacifi-šiskega vojnega sveta odločena zaradi velikega števila vprašanj, ki so na dnevnem redu washingtonskih razgovorov.

Japonski problem smatrajo v ostalem v Washingtonu za zelo resen, ofenziva proti Japonski pa bi zahtevala velike priprave,

Letalski napadi na nezaščitena mesta ne bodo strli odpornosti in borbenosti italijanskega naroda

Rim, 15. maja. Italijansko vojno poročilo št. 1085. poroča, da je število civilnih žrtev divjega ameriškega letalskega napada na Civitavecchijo naraslo na 174 mrtvih in 300 ranjenih. Tako se je tudi ta luka, severozapadno od večnega mesta Rima, uvrstila v seznam onih mučeniških mest, ki trpe pod okrutnim načinom bojevanja anglosaških letalcev. Delovanje teh poznamo že iz ponovnih napadov na Palermo, Messina, Trapani, Cataniyo, Cagliari, Grosseto in cel niz drugih mest, ki so okusila anglosaški onemogli bes in okrutnost.

Človek si ne more predstavljati večje propadlosti, kakor je ta, da se najde vojni letalec, ki mu je tako malo mar vojaške in narodne časti, da mu je postalo rušenje nezaščitenih krajev, ubijanje nedolžnih, neoboroženih prebivalcev, žena in otrok nekaj sport. Žalostna slava podjetij te vrste je pridržana izključno anglosaškim letalcem, katerih vrhovno poveljništvo si morda domišlja, da bo s takimi divjaškimi napadi izpodklopalo borbenost italijanskega naroda. Vse to divjanje je povzročilo, da se je italijanski narod še tesneje strnil okoli zastav Domovine, da je še trdneje odločen ne popustiti do zmagovitega konca. Prebivalstvo Italije prenaša s ponosom težko preizkušnjo, kajti zgodovina italijanskega naroda kaže, da je rimski človek že iz neprimerno hujših težav izšel vedno z dvignjeno glavo in da njegov duh nikoli ni klonil.

Pri svojih poletih proti Sardiniji so se anglosaški letalci s posebno skrbjo lotevali le onih mest in vasi, ki so središča kmetijstva in predstavljajo sedaj tako lahak cilj težko oboroženim letalom. Tu so anglosaška letala izvršila vrsto napadov izrazito ustrahovalnega značaja ter so pomorila mnogo neoboroženecv, žena, starcev in otrok. Šest ur so »junaki« britanskega letalstva metali bombe, katerih eksplozije so odpihvale siromašne kmečke hišice. Rušine bombe so padale tudi v mandeljovne nasade in poškodovale drevesa. Pri tem so povzročile tudi več žrtev med kmeti in pastirji.

čajo od umetnosti, in je zatrlil, da se mora narodni umetniški zaklad prav tako braniti kakor družina, dom in zemlja. Naj bo ta vojna taka huda, italijanski narod je ponosen, ker ni zastavil samo svoje sedanjosti in bodočnosti, temveč tudi svojo preteklost. Država ima nalogo vzgajati narod v zavesti njegove funkcije v omiki. Italijanski narod je z umetnostjo kakor z mislijo izrekel v vseh časih odločilne besede za svetovno omiko. Izrazil je veselje, ker so se umetniške sile naroda zbrale v borbi za obrambo omike, ki jo izraža italijanska umetnost v čudovitih večnih oblikah.

Vladar si je ogledal nato ob spremstvu senatorja San Martina in akademika Oppa ter visokih hierarhov in zastopnikov oblasti 47 dvoran velike razstave. Pohvalil je navzoče razstavljalce in ob slovesu izrazil svoje zadovoljstvo predstojnikom ustanove spričo čulovito upele 4. razstave navzile resnim in hudim vojnim časom, kar dokazuje velikodušnost naših umetnikov in vmem njihovega dela, ki časti Italijo. Ob prihodu kakor tudi ob odhodu iz razstavne palače je množica, ki se je zbrala pred palačo, izkazala valarju svojo vdanost.

ki bi jih bilo težko povezati z ofenzivo proti Evropi, Japonska se je zelo utrdila na Pacifiku, oslabil je Kitajsko in z zadnjimi ofenzivnimi akcijami tudi svoje strateške postojanke ob meji Birme. Še vedno je splošno mnenje, da bi morali Anglosasi za borbo proti Japonski osvoboditi zopet birmansko cesto, toda angleška vojska v Indiji, čeprav številčno močna, ni dovolj opremljena za veliko ofenzivo, kakor je general Wavell sam izjavil.

»Times« se dotika tega vprašanja in ome-nja, da je tudi Churchill nekoč izjavil, da je pogoj za izvedbo kakršnegakoli vojaškega načrta proti Japonski zopetna otvoritev birmanske ceste, da so se pa zavezniki spoznameli, da morajo najprej poraziti Os, medtem pa vzdržati v obrambi v Indiji.

Ameriška javnost je zlasti po opisu položaja na Kitajskem, ki ga je objavila revija »Time News Magazine«, zelo vznemirjena. Navzlic vsej uradni propagandi je splošno razširjeno prepričanje, da bi Amerika napravila mnogo bolje, ako bi Amerikanska sovražnika Japonske, kakor pa, da je poslala svoje vojske na bojišče v Evropo. Kitajska vojska, ki bi jo Amerika dobro opremila, bi mogla resno ogroziti japonsko cesarstvo in Kitajski bi ne le bila pomembna, temveč tudi dobra zaveznica, dočim je sedaj zaveznica le po imenu.

Cangkaškove žene ni a svojo diplomat-sko mislijo prav nič dosegla, s svojo propa-gandno mislijo pa je nasprotno žela velike uspehe. Prepričala je ameriško javnost, da ameriška vlada ni storila za Kitajsko, kar bi bila morala storiti. Vojne dobave se ni so povečale. Ameriški listi so posvetili obis-tu Cangkaškove žene nič manj kakor 1800 člankov, izmed katerih je najmanj 90% zastopalo kitajsko stališče. Zbirka za kitajski narod je vrgla nad milijon dolar-

Tudi iz Reggio v Calabriji poročajo o tej uničevalni strasti anglosaških letalcev. Odprto mesto je bilo zadnje dni vsaj tri-krat napadeno iz zraka. Letala so metala zloglasna nalivna peresa na mesto in okolico, proti 11. uri 6. t. m. pa je sovraž-nik v dveh zaporednih valovih brezobzirno metal svoj ubijalski tovor na hiše, na šole, na zavetišča in na cerkve. Nekaj bomb je zadelo celo nadškofojski dvorec in semenišče, kjer je bilo ubitih nekoliko mladih semeniščnikov. Prav tisto uro je škof imel slovesno zadušnico v spomin neki žrtvi. Množica vernikov se je udele-žila slovesnosti. Kakor dež gosto so pa-dale bombe okoli škofa, ki pa je z izredno mirnostjo nadaljeval obred in s tem dajal zgovoren dokaz dostojanstva in poguma. Po službi božji je škof podelil odvzeto vsem vernikom, ki so bili v nevarnosti, da jih vsak trenutek lahko zadene smrt.

Prazno je tedaj govorčenje Anglosa-sov; italijanski narod je sprejel vsiljeno mu borbo in z ogorčenjem obsoja prezira vredno početje sovražnika, ki si tako brezobzirno omadežuje svojo vojaško čast in svoj narodni čest. Z globokim prezirom njegovih mednarodnemu pravu in člove-čanski dostojanstvenosti nasprotujočih na-padov stoji Italija trdna in prizadeta me-sta se ponasajo z odlikovanjem ter čast-nim pridevom vojnega pohajbenca. To je najdostojnejši odgovor anglosaških okrutnosti, ki si je s takim divjaškim po-četjem zaslužila zaničevanje vsega omika-nega sveta. (Il Piccolo.)

Proračunsko poročilo ministrstva za finance

Rim, 16. maja. s. Senatu je bilo predlo-ženo proračunsko poročilo finančnega mi-nistrstva za leto 1943-44 ter zključno po-ročilo državne uprave. Senator Melolaghi, poročevalec o proračunu finančnega mi-nistrstva, je opozoril na velika vprašanja, ki jih je morala financa reševati za vzliče-vanje vojne, ter je pripomnil, da bodo ta vprašanja rešena z manjšimi žrtvami vseh, če bo patriotizem italijanskega naroda pod-piral državno akcijo, sprejemajoč z discipli-no omejitve v potrošnji in zaupajoč drža-vi svoje prihranke. Glede najnovejših finančnih ukrepov je poročevalec opozoril na potrebo povišanja direktnih davkov. Ob zaključku je omenil, da zagotavlja pove-čani donos v celoti tudi po vojni izpolnje-vanje prevzetih obveznosti. Poročevalec je končno poveljeval odpor italijanskega na-roda tudi na finančnem področju.

Poročevalec senator Flora je poročal za-tem o računskih zaključkih za l. 1941-42.

Taktika sovjetske zunanje politike Razkritja nemškega tiska o zanesljivosti pogodb s Sovjetsko zvezo

Berlin, 13. maja. s. Nemški tisk je dan-es v celoti objavil izjave gospe Kolonta-jeve, diplomatske zastopnice Sovjetske zve-ze v Stockholmu, in izjave podtajnika ko-munistične stranke Kaganoviča o ciljih in taktiki sovjetske zunanje politike. Izjave so bile podane omejeni skupini izredno za-upnih ljudi v januarju l. 1933. Te izjave je v izvirnem besedilu poslal tedanji fran-coski poslanik na švedskem, Gaussem, fran-coskemu zunanjemu ministru in so jih našli v arhivih zunanjega ministrstva. Oba go-vora, piše danes nemška politično-diplo-matska korespondenca v svojem dolgem poročilu, sta tudi danes nad vse aktualni, v kolikor dogodki zadnjih 10 let ustrezajo načelom, katere sta tedaj obrazložila Ko-lontajeva in Kaganovič.

Bistvo obeh govorov so zatirjevana zve-stoba sovjetske zunanje politike pogodbam ter sistemi in cilji boljševške svetovne re-volucije. Z doslej nepoznano brutalnostjo se v teh dokumentih razpravlja o glavnih načelih in sicer:

1. Da Sovjetska zveza lahko zaključi z meščanskimi državami kakršnokoli pogod-bo, trdno je odločena krstiti jo v katereko-li trenutku, ki se ji zdi primeren in ko-risten njenim ciljem v svrhu oškodovanja druge podpisnice. To načelo je najboljši odgovor na vprašanje o vrednosti sklepanja pogodb s Sovjetsko zvezo in o veri, ki se lahko pripiše njenemu podpisu.

2. Da se mora Sovjetska zveza za dosi-go razkrojevanja narodnih držav s pomoč-jo svetovne revolucije vmešati brezvestno v katerkoli notranjo zadevo narodov, po-služujoč se vseh skupin, ki se lahko porabi-jo za cilje svetovne revolucije.

Zlasti Kaganovičev govor predstavlja po-poročilo nemške politično-diplomatske ko-respondence neke vrste načrt službenega reda za predstražbo boljševiške svetovne re-volucije. V njem so navedene vse države na svetu s stalšča razvoja svetovne revo-lucije. In poveljuje se v superlativih »ču-dovita taktika« žida Litvnova, ki je ozna-čen za »neprekosljivo mojstra« v umet-nosti zameglevanja in uspanjanja podpis-

jev. Nasproti tej propagandi seveda tudi uradni krogi, zlasti uradi za dbave v voj-nem ministrtvu, niso mogli čstati brez-brizni. Celotno sam kongres se je zgnal in washingtonski poslanec Walt Horan je celo predlagal, naj bi se Cangkaškova žena še sedaj dolotila za predsednico bodoče mirov-ne konference. Svoj predlog je utemeljil prav po ameriško, češ, da bi Japonska, Nemčija in Italija, tolmačile takšno imeno-vanje kot nezmotljiv dokaz o dobri volji zaveznikov glede obnove sveta po vojni, tako da bi že zaradi tega začela ugašati borbenost narodov trojnega pakta. (Štam-pa Sera.)

Uspešni nemški napadi pri Velikih Lukah

Uničevanje sovjetskih železnic - 17 angleških letal sestreljenih nad zapadno Nemčijo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. ma-ja. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

S področja okrog Velikih Luk poročajo o uspešnem lastnem bojnem delovanju. V raznih drugih odsekih vzhodne fronte so nemške napadalne čete nepričakovano vdr-le v sovražne postojanke, razdeľale številne bojne postojanke ter privedle ujetnike in plen. Posamezni sovjetski napadi so bili za-vrnjeni deloma v sodelovanju z letalstvom.

Pri načrtnem obstreljevanju sovražnega dovoza v južnem in srednjem odseku vzhod-ne fronte so nemška bojna letala tudi več-raj z uničujočim učinkom obstreljevala že-lezniške postaje in veliko sovjetskih vojaških vlakov vseh vrst.

Berlin, 17. maja s. Ojačenje oborožene izvidniške delavnosti vzdolž vsega vzhod-ne bojišča od Baltika do Črnega morja, predvsem pa čudovito naraščanje letal-skih akcij nakazuje, da smo tik pred ogro-mno bitko na tem prostoru. Na stotine di-vizij je pripravljenih za napad ali obram-bo. Kdo bo prvi napadel? Kje bo izvršen novi napad? Kakšen bi utegnil biti razvoj novih operacij? Ali se bo šibkejši zopet oprjel prožne obrambe ali se bo vrgel sovražniku z vso silo nasproti? Na ta in podobna vprašanja, piše vojaški sodrnik dunajskega lista »Neues Wiener Tagblatt«, skušajo odgovoriti tisti, ki so iz tega ali onega razloga vznemirjeni, namreč bolj-ševiki in njihovi anglosaški zavezniki.

Značilna je v tem pogledu beležka glavnega glasila rdeče vojske, ki ne more pri-kriti zaskrbljenosti zaradi presenečenj, ki jih nemško vrhovno poveljništvo prav go-tovo pripravlja.

Nam pa, pripominja nemški pisec, se za-radi takšnih vprašanj ni treba vznemir-jat. Mi smo popolnoma mirni in zaupamo prav tako letos kakor lansko poletje. Za nas ni važno, kdo bo prvi napadel, ali pa to, kako bo sovražnik odgovoril. Za nas je važna le gotovost, da bo Hitler prav go-tovo dal povelje za napad, da bo ta napad izvršen ob pravem času in na pravem me-stu in da bodo takoj boljševiškem kolo-su prizadejani novi smrtonosni udarci, pa naj se ta odloči za taktiko prožne obram-be ali če sprejme bitko.

Prav te dni smo opustili preveč izpo-stavljene postojanke, ki bi jih ne mogli neskončno držati. Navzlic temu pa je splošni strateški položaj ostal neizpremenjen,

nic. Proučujoč položaj Evrope in podrobno govoreč o Italiji glede na tedanjo dobo, namreč v l. 1933, zatrjuje Kaganovič po kratkem prikazu pogodb med Francijo in Nemčijo in prejšnjem sporazumu med Nem-čijo in Anglijo, pod režimom Brüninga, da sporazum vendarle ni bil popoln brez Ita-lije. V nadaljnjem nadaljuje Kaganovič ta-kole z ozirom na sklenitev pogodb in sode-lovanja Sovjetske zveze na konferencah in mednarodnih sestankih: Naše sodelovanje v ženevskih operetah, v komediji za razoro-žitev, na kongresih za nafto in pri drugih fazah in veseloigrah, ki so predmet živah-nih kritik s strani stranke, je samo izraz taktike, ki se izvaja v skladu z navodili po-litičnega urada in katerih namen je, opi-pati žilo nasprotnikom. Kapitalisti hlinijo, da nam verjamejo, mi pa hlinimo, da se predajamo njihovi igri in tako bo zmagal oni, ki bo imel boljše živce in hladnejšo kri.

O istem vprašanju sklepanja mednaro-dnih pogodb in njihove vrednosti je izjavila po sovjetskem političnem pojmovanju go-spa Kolontajeva: Podpisali smo zavezniške pogodbe in jih bomo še podpisali, ne da bi se približali zmagovitim državam, s kate-rimi ne moremo imeti skupnih interesov, temveč samo zato, da bi odvrnili pozornost teh držav, ko se bo pokazala potreba po politiki v prid proletarijata.

Monakovo, 15. maja. s. »Abendzeitung« piše v nekem članku o dveh tajnih poročil-ih, ki jih je poslal l. 1933, svoji vladi francoski poslanik na švedskem, Caussem, glede nekih tedanjih izjav sovjetske posla-nice na švedskem, Kolontajevne, kakor tu-di glede izjave mogočnega kremelskega žida Gekanoviča o veljavnosti pogodb, ki so jih Sovjeti podpisali z buržujskimi si-lami, in poudarja nezasišani cinizem teh izjav, kakor tudi sleparske boljševiške zu-nanije politike. Ne smemo pozabiti, pravi list, da segata obe listini v l. 1933, ko sta bili Francija in Anglija na videz še na-sprotnici Sovjetske zveze. Čeprav so v Pa-rižu in Londonu vedeli, kolike vrednosti so mednarodne obveznosti, ki jih podpisujejo boljševiki, je začela Anglija, bržkone zavo-ljo svojega velikega sovršstva proti na-rodnosocialistični Nemčiji, že tedaj pod ži-dovskim pritiskom sновati sporazum z Mo-skvo. Tako je Eden v maju l. 1942., ko je podpisal za Veliko Britanijo angleško-so-vjetsko pogodbo, prav dobro vedel, koliko je vreden podpis Molotova. Sovjetska zve-za jo je podpisala samo zato, da bi mogla pod varljivim plaščem prijateljske pogod-be okrepiti svojo komunistično agitacijo v Angliji, in uspehi, ki jih je pričakovala, niso izostali. Komunizem je uresničil svoj največji razmah prav v Veliki Britaniji, kjer je postala celo vlada pasivno orožje Kremlja. Zidje v Moskvi, Londonu in Washingtonu so, znali tudi tokrat sodelovati v polnem soglasju.

šilke angleške letalske sile so pretekle noč prodre na nemško ozemlje in vrgle na nekatere kraje majhno število rušilnih bomb. Poškodovani sta bili dve dolinski za-pori, silne množine vode, ki se je razlila za-radi teh poškodb, pa so povzročile težke iz-gube med civilnim prebivalstvom. Osem na-padajočih letal je bilo sestreljenih, 9 na-daljših sovražnih letal pa uničenih nad za-sedenim zapadnim ozemljem, izmed njih eno po zaslugi oddelkov kopne vojske.

Nemška brza bojna letala so v noči na 17. maja več ur nepretrgoma napadala vo-jaske važne posamezne cilje na področju Londona z bombami težkega kalibra. Dva lastni letali se nista vrnila s tega napada.

Višji narednik Kurt Jorg je v eni noči sestrelil 4 sovjetske bombnike.

Bilo bi odveč poudarjati, da bi bil mo-zal biti Tunis — po načrtih, izdelanih v Casabianci — likviran že preteklo zimo. Zavladavalna taktika onih čet je spre-me-nila te načrte, kar dokazuje med drugim okolnost, da sta Churchill in Roosevelt smatrala za potrebno, da se zopet sesta-neta in nanovo proučita položaj, da bi pri-pravila nove načrte, toda odpor italijan-skih in nemških vojakov ni le prevrgel anglosaških načrtov, temveč je Osi omogo-čil priprave za nove zmagovite akcije na vzhodu in za izpolnitev velikih obramb-nih naprav, ki so spremenile Evropo v za-res nezavzetno trdnjavo. Ako pa zaupamo, to še ne pomeni, da se predajamo utva-ram. Nemci prav dobro vedo, da jih ča-kajo še zelo hude preizkušnje. Sovražnik na vzhodu je še zelo močan, razpolaga s velikimi rezervami in boril se bo še nade-lje s fanatično srditostjo, opogumljen po uspehih pretekle zime. Tudi Anglosasi bo-do poskušali napraviti kje vdor v mogočno evropsko trdnjavo, ker pa bo tak poskus zanesljivo strl, bodo nedvomno poveča-li svoje divjaške teroristične napade na ita-lijanska in nemška mesta. Vse to prav dobro vemo, vemo pa tudi, da bo naposled zmagoalo orožje protiboljševiške in pro-tibritanske koalicije, tisto močno orožje, ki ga bodo sukali ljudje, ki se ne bore kot »roboti« v smislu moskovskega brezobzir-nega materializma, ali plačanci anglosa-škega kapitalizma, temveč kot borci za svetle ideale: večjo socialno, posamično in kolektivno pravico za vsakega držav-ljana posebej in narod.

Pozornost zasluži tudi članek posebnega poročevalca lista »Völkischer Beobachter« Gerharda Emskötterja, v kolikor namiguje na presenečenja, ki jih po pisanju »Kra-sne zvezde« pripravlja nemško vrhovno poveljništvo. Prav za prav ne gre za ni-kako nova presenečenja, kajti »Tiger« govori se namreč prav o novem težkem tipu tankov — se je že pojavil na raznih bojiščih na vzhodu in v Afriki. Preseneče-nje naj bi bilo kvečjemu v novih ogrom-nih tankovskih kolosih, ki naj bi bili upo-rabljeni v prihodnjih akcijah in proti ka-terim bi boljševiki bržkone ne mogli po-staviti drugega kakor svoje stare tipe tan-kov »T 34« in britanski tank »Mak 4«.

Od nekega drugega vojnega poročevalca se v zvezi s tem doznava, da je bilo pri slehernem polku sovjetske pehote najprej 80 do 100 oklopnih enic. Med tem je bilo to število znatno povišano, kar nam po-jasnjuje ogromno uničevanje tankov, ki jih boljševiki prav nič ne varčujejo. Tudi tu se uveljavlja količina na škodo kako-vosti. Doslej se je nasproti Nemcem izka-zalo samo sovjetski tank »T 34«. Sicer pa ni dovolj danes razpolagati z močno tan-kovsko orožje, ki ga sovjetska vojska nima v zadostni meri. Njene rezerve topov vseb kalibrov so sicer zelo velike, toda noben izmed teh topov se ni izkazal v naj-težjih nalogah. Tako je na primer »Tiger« vzdiral napade cele topovske baterije, do-čim je lahko prebil njegov oklep samo ne-kim poljski top, v kolikor je njegov strel seveda zadel. (Il Piccolo.)

Univerza v Odesi v borbi proti komunizmu

Odesa, 17. maja. s. Na tukajšnji univerzi je začel poslovati zavod za propagando ter za proučevanje protikomunizma. Zavod je naslo-vil poziv intelektualcem vse Evrope, naj sode-lujejo pri obrambi omike proti boljševškemu barbarstvu.

Vojne zasluge nemških žen

Berlin, 16. maja. s. Na današnji mate-rinski dan, ki se proslavlja v vsej Nem-čiji, je govoril po radu nemški notranji minister dr. Frick. Omenil je posebni po-men materinskega dne v času, ko se Nem-čija in njeni zavezniki bore proti boljše-vizmu, ki je uničevalec družine. Minister je pohvalil žene zaradi zglednega načina, s katerim so odgovorile na »vozni Hitlerja in dale vse svoje sile na razpolago na-radni obrambi. Znatne zasluge so si namre-č žene pridobile tudi s svojim zdrža-njem ob barbarskih sovražnih letalskih napadih. Ob zaključku je minister zatrdil, da bo duh odrekovanja, s katerim nemške žene prenašajo žrtve vojne, v kratkem omogočil, da bodo po vojni zopet prevzele svoje naravno poslanstvo.

Ocene pri tekmah dela za leto XXI

Ljubljana, 15. maja. Tekme dela za leto XXI., ki jih je priredil pokrajinski Dopolavoro s sodelovanjem zveze delavcev za Ljubljansko pokrajino, ki so bile 18. aprila ter 2. in 9. maja, so pokazale izredno tehnično pripravljenost tekmovalcev. Ocene so bile naslednje:

TEKMOVANJE DELAVCEV V LESNI INDUSTRIJI:

1. ocena Du'ar Ant'na, podjetje Bevc Adolf, Novo mesto.
2. ocena Polokar Franc, tvrdka Naglas, Ljubljana.
3. ocena Spreitzer Martin, tvrdka Canakar Stanslav, Črnomelj.
4. ocena Dernovšek Stanko, tvrdka Trink Ferdo, Črnomelj.

TEKMOVANJE KRZNARJEV:

1. ocena Podlogar Franc, tvrdka Roth Ana, Ljubljana.
2. ocena Kočevar Jožef, tvrdka Eberl Ljubljana.
3. ocena Suhadole Jože, tvrdka Lapajne, Ljubljana.

TEKMOVANJE IZLOŽBENIH ARANŽERJEV ZA MOŠKO KONFEKCIJO:

1. ocena Šefc Pavel, tvrdka Sinkovec in Soss, Ljubljana.
2. ocena Pukelj Rajko, tvrdka Wailguny, Ljubljana.
3. ocena Bočko Ladislav, tvrdka Skaberne, Ljubljana.
4. Repar Zvonimir, tvrdka Ravnihar Josip, Ljubljana.
5. ocena Bajželj Drago, tvrdka Krisper, Ljubljana.

TEKMOVANJE NAMEŠČENCEV MANUFAKTURE:

1. ocena Lupnik Ivan, tvrdka Julij Vončina, Ljubljana.
2. ocena Tome Stane, tvrdka Marijana, Ljubljana.
3. ocena Marinič Janko, tvrdka Plut Martin, Črnomelj.
4. ocena Bradac Emil, tvrdka Lenassi & Gerkman, Ljubljana.
5. ocena Butala Leopold, tvrdka Plut Martin, Črnomelj.

TEKMOVANJE SLASČICARJEV:

1. ocena kvalificiranih delavcev Lenarčič Karel, istoimenska tvrdka v Ljubljani.
2. ocena Salomon Ljubomir, tvrdka Morala Franc, Ljubljana.
3. ocena Dolinar Alojz, istoimenska tvrdka, Ljubljana.
4. ocena Sterle Herman, tvrdka Kribavčič Jakob, Ljubljana.
5. ocena Novotny Teodor, tvrdka Novotny Terezija, Ljubljana.

Prvo oceno vajenk: Gačnik Franc, tvrdka Pelicon A., Ljubljana.

TEKMOVANJE ZA MOŠKO PERILO:

1. ocena Sever Julijana, podjetje Skabar Pavla, Ljubljana.
2. ocena Šuster Vera, podjetje Triglav, Ljubljana.
3. ocena Goršič Marija, tvrdka Olup,

Ljubljana, in Smrekar Dragomir, tvrdka Olup, Ljubljana.

TEKMOVANJE IZDELOVALCEV PLETENIN:

1. ocena Petelin Marijana, tvrdka Lazar, Ljubljana.
2. ocena Pristav Marija, tvrdka Rozman, Ljubljana.

TEKMOVANJE ŠIVILJ:

1. ocena kvalificiranih delavk Kosi Bogomira, tvrdka Skabar Mira, Ljubljana.
2. ocena Franciška, tvrdka Živic, Ljubljana.
3. ocena Klemenc Marija, tvrdka Šikonija Marija, Črnomelj.
3. ocena Irt Nada, tvrdka Šikonija Marija, Črnomelj.

Prvo oceno vajenk: Bahor Ana, tvrdka Šikonija Marija, Črnomelj, drugo Stražar Vida, tretjo Znidarskič Ivanka.

TEKMOVANJE IZDELOVALCEV VEZENIN:

1. ocena Breskvar Vera, tvrdka Vezennina, Ljubljana.
2. ocena Rotaček Ana, tvrdka Pletenina, Ljubljana.

TEKMOVANJE MODISTK:

1. ocena Ivanc Majda, tvrdka Klopčar, Ljubljana.
2. ocena Ogorelec Božena, tvrdka Mahnič Zofija, Ljubljana.
3. ocena Kvedar Kamila, tvrdka Sedej Strna, Ljubljana.
4. ocena Ogrin Marija, tvrdka Klopčar Ljubljana.

TEKMOVANJE FRIZERK:

1. ocena kvalificiranih delavk: Zagar Vida, tvrdka Gjud Aleksander, Ljubljana.
2. ocena Somrak Vera, tvrdka »Ela«, Ljubljana.
3. ocena Švajger Ivanka, tvrdka Satošek, Črnomelj.

Prvo oceno vajenk: Vamlek Elza, tvrdka Navinšek, Ljubljana, drugo Zaletež Alojzija, tvrdka Adam Ivan, Novo mesto, tretjo Bandaž Nada, tvrdka Kos Jernej, Ljubljana.

TEKMOVANJE TEKSTILNIH PROIZVODOV IN ŽENSKO KONFEKCIJE:

1. ocena Repar Jožica, tvrdka Perles, Ljubljana.
2. ocena Aleš Anica, tvrdka Sinkovec, Ljubljana.
3. ocena Glavina Cvetka, tvrdka Brus Matilda, Črnomelj.
4. ocena Bergant Maruša, tvrdka Demšar Lovro, Ljubljana.
5. ocena Velkavrh Antonija, tvrdka Egger, Ljubljana.

Prvo oceno vajenk: Poljšak Franciška, tvrdka Smele Ivanka, Ljubljana, drugo oceno Vranešič Anica, tvrdka Zajc Jakob, Črnomelj.

OCENA NA PODROČJH:

1. ocena Črnomelj, 2. ocena Novo mesto, 3. ocena Ljubljana.
- Ocenjena nista bila Logatec in Kočevje.

Vojna se odloča na Atlantiku

Podmorniška nevarnost povzroča Angležem in Američanom vsak dan hujše skrbi

Madrid, 16. maja. »Večno vprašanje podmornic je mora, ki vedno bolj tlačijo Anglo-Američane, ker vedo, da ničesar ne bo moglo odločiti vojne niti v prid, če bo izgubljena bitka na Atlantiku.« Tako piše mornariški kritik lista »Arriba« pripominjajoč, da morajo zavezniške vesele, kar potrebujejo prevažati po morju in so njih prevzci podvrženi napadom podmornic. Anglija in Amerika ne soglašata glede sredstev za pobijanje podmorniškega orožja. Anglija vztraja pri formuli, da je treba uničiti več podmornic kakor jih Os zgradi. Amerika pa meni, da je treba zgraditi več ladij, kakor jih podmornice uničijo.

Kakor trdi ameriška propaganda, je tajnost zmage v novem tipu ameriških ladij »Liberty«, ki se gradijo v serijah Angleži pa pravijo, da se z izgubami ladij izgubi preveč dragocenega tovora in preveč izkušenih mornarjev, ki jih že primanjkuje ter so morajo zaposlovati črnci, ki niso sposobni. Potopitve dnevno vsiljuje nove omejitve, ki ogražajo angleško vprašanje prehrane, že zelo hudo, ker rezerve vedno bolj kopnijo, kakor je priznal sam Churchill. Vojna odvzema Anglosasom življenjske vire in medtem ko Anglosasi polemizirajo o

sredstvih, s katerimi bi se odpravila ali zmanjšala smrtna učinkovitost podmornic, lahko sama ta sredstva povzročijo poraz zaveznikov.

Angleški tisk o neuspehih v pomorski vojni

Buenos Aires, 17. maja. »Herald Tribune« se bavi s potekom vojne na morju in ostro zavrača poskuse propagande, ki hoče zmanjšati uspeh neprijatelja. List obenem ostro oboja tajnost, s katero se obdajajo resnične izgube združenih narodov, ter napada zlasti Churchill in britansko admiraliteto, češ da sta glavna odgovorna krivca za to skrivanje resnice.

Močan letalski napad na angleško pristanišče

Berlin, 16. maja. s. Ponoči je skupina težkih nemških bojnih letal napadala nad eno uro neko važno industrijsko pristanišče v vzhodni Angliji. Številne bombe velikega kalibra in na tisoče zažgalnih bomb je zadelo cilje in povzročilo obširne požare.

Ali se morejo izkrcati v Evropi?

G. Rothenburg priobčuje v nemški reviji »Wir und die Welt« naslednja aktualna razmotrivanja:

Minilo je že leto in dan, odkar zahtevajo sovjeti od Angležev in Amerikancev ustvaritev »druge fronte« na evropskih tleh. Toda zavezniški so bili zaradi razmer v svoji tonazli, katere je ustvarila nemška podmorniška vojna, brez moči, ter niso mogli izpolniti te sovjetske zahteve. Da bi dokazali svojo dobro voljo, so se Anglosasi odločili za napade na Norveško, podvzeli so izkrcavalne poskuse pri rtu d'Antiferu, pri Boulogneu, S. Nazaireu in Dieppeu. Sele izvrševanje ladijskega programa, ki so si ga zastavile Zedinjene države, pa je da-ov zaveznikom možnost, da so Anglosasi izvedli izkrcanje v Severni Afriki na robu Evrope. Če bodo od tam riskirali skok na evropsko celino, bodisi na Sicilijo ali Sardinijo, ali če se bodo odločili za kakšen drug podvig, n. pr. v vzhodnem Sredozemskem morju ali na Norveškem, ali celo ob nabrežju Atlantika v Franciji, bo pokazala bodočnost.

Odločitev o tem, ali bodo Angloameričani napravili takšen izkrcavalen poskus ali ne, zavisi samo od števila potrebnih ladij. Ladije pa so potrebne ne samo za izkrcanje, marveč tudi za preskrbo. Z nemškega vidika, ki upošteva delovanje podmornic in letal, se zdi, da to podjetje ne bo uspelo. Klasično mnenje o izkrcanju v velikem slogu pravi, da takšno izkrcanje uspe le tedaj, če so pomorske zveze brezpogojno v rokah tistega, ki se loti takega podjetja. Danes ne gre samo za to, da imaš dovolj ladij na razpolago za invazijo, treba je tudi razpolagati z odgovarjajočo premočjo v zraku nad Oceani. Vprašanje preskrbe in dovoda je torej temeljno vprašanje vsakega slehernega izkrcanja. Napoleon navzlic svojih izkustev v Egiptu ni dobera razumel zakonov pomorske vojne, ko je v taborišču pri Donkerqueu 1. 1805.

Govor danskega kralja po radiu

Kodanj, 16. maja. s. Kralj Kristijan je po radiu govoril svojemu narodu ter se zahvalil za voščila svojih podanikov, katera je sprejel med svojo boleznijo.

Ducejeve nagrade za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Zobec Janezu in Justini v Dolnji vasi 105 in zakoncem Kunstelj Janezu in Franciški v Klenovnici 19 o priliki rojstva dvojčkov nagradi po 600 lir.

Boji na Aleutih

Tokio, 17. maja. s. Brigadni general Nakago Jahagi, načelnik obveščevalnega urada japonskega glavnega stana, je govoril o vojaškem položaju na otoku Attu (Aleutsko otočje) ter izjavil: Proti neprijateljski glavnini, ki se je izkrcala zjutraj, 12. t. m., na južni obali otoka ter prodirala proti japonskim postojankam, so japonske čete še v isti noči izvršile nekoliko napadov, ki so prisilili sovražnika, da se je umaknil do obale. Hudi boji so bili v teku s sovražnikom, ki se je izkrcal 12. t. m. na severni obali otoka ter je prodiral proti japonskim postojankam. Sovražne čete so se poskušale izkrcati istega večera tudi na vzhodni obali otoka, bile pa so popolnoma uničene. Japonske čete trdno drže svoje postojanke, dasi ima sovražnik znatno številčno premoč.

Ogromno delo organizacije Tot

Berlin, 16. maja. s. Na prireditvi, katere se je udeležila množica delavcev in voditeljev organizacije Tot, je minister za strelivo in oboroževanje Speer poveljeval delo organizacije ob atlantski obali, kakor tudi na vzhodni fronti. Utrube na zapadu in prometne zveze na vzhodu, je dejal minister, so nekaj vzvišenega, v kolikor se prve lahko upirajo vsem napadalnim sredstvom sovražnika in so druge ogromno. No ojačile prometno omrežje, tako da se lahko trdi, da so danes vsaj petkrat močnejše, kakor pred letom dni.

Oster napad angleškega poslanca na Churchilla

Zeneva, 16. maja. s. »Times« poroča, da je poslanec Mac Governen v svojem govoru v Branderfordu o priliki konferencie neodvisne leburistične stranke naslovil proti Churchillju in emigrantskim krogom v Londonu energičen protest. Rekel je med drugim: Churchill ima v Londonu armado podlih dezertirjev, generalov in politikov iz inozemskih držav in ta skupina renegatov hoče nadaljevati vojno z življenjem delavcev. Pretekla so tri leta in pol, ki so bila leta veselosti za Churchilla, za narod pa leta trpljenja. Nadalje je Governen rekel, da bo lahko laburistična stranka pod gotovimi pogoji imela bodočnost, toda tistega dne, ko bi morala sprejeti v svoje vrste komunistično stranko, bi se začel njen konec. Narediti je treba konec Churchilllovi oblasti, kajti sicer bo ta upropastil Anglijo.

General Mac Arthur kandidat proti Rooseveltu

Buenos Aires, 16. maja. s. Iz New Yorka se doznava, da so senator Wandenberg in drugi vplivni republikanci pričeli reklamno kampanjo za kandiduro generala Mac Arthurja pri predsedniških volitvah leta 1944., ki naj bi kandidiral kot republikanec proti Rooseveltu.

Racioniranje tkanin v Ameriki

Buenos Aires, 17. maja. s. Nadzornik ameriške vojne proizvodnje Nelson je napovedal racioniranja tkanin in drugih oblačilnih predmetov. Racioniranje bo izvršeno že v najbližji bodočnosti.

Španski poslanik na Finskem

Madrid, 15. maja. s. Za izrednega poslanika Španije na Finskem, je bil imenovan Peter De Platy.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 18. maja, ob 18.30: Jesen. Red Terek.

Sreda, 19. maja, ob 18: Jorileva hči. Premiera. Red Premierski.

Četrtek, 20. maja, ob 17: V času obiskanja. Zaključena predstava za šolsko mladino.

Petek, 21. maja, ob 15: V času obiskanja. Zaključena predstava za šolsko mladino.

G. Gherardi: »Jesena«. Komedija v treh dejanjih. Osebe: Riccardo — VI. Skrbinec, Gregorio — P. Kovič, Teresa — Nablocka, Giuditta — S. Kovač, Stefano — Nakrst, Carlo — Brezigar, Mario — Raztresen, Giulia — Gabrijevčeva, Attilio — Veronik, Maria — Simčičeva. Režiser: prof. O. Šest, scenograf: inž. E. Franz.

Gabriele D'Annunzio: »Jorileva hči«. Opcerzarijo na premiero. ki bo v sredo za red Premierski. Dejanje tre tridejanske pastirske tragedije v stihih, ki jih je prevzel dr. Alojz Gradnik, se vrši v Abruzzih med kmečkih ljudstvom. Dejanje pokaže katarzo preganjane čarovnikove hčere, ki ji zbudi njena prva resnična ljubezen s'ino meč pozhrtvovanja. Z lažjo žrtvuje lastno življenje in se obtoži uboja, ki ga je zgrešil mrc, katerega ljubi. Delo je režiral M'lan Skrbinec.

OPERA

Torek, 18. maja, ob 18: La Boheme. Izven. Gostovanje Mafalde Favero. Cene od 60 lir navzdol.

Sreda, 19. maja, ob 16: Evgenij Onjegin. Izven. Zelo znižane cene od 20 lir navzdol.

Četrtek, 20. maja, ob 18: Madame Butterfly. Izven. Gostovanje Mafalde Favero. Cene od 60 lir navzdol.

Petek, 21. maja: zaprto.

Gostovanje Mafalde Favero. Danes bo nastopila ena izmed najslavnejših italijanskih primadon v naši Operi, Pella bo partija, Mimi v Puccinijevi »La Boheme«. Mafalda Favero je znana po evropskih in ameriških gledališčih, kjer je vedno sprejeta z največjim priznanjem. Njena visoka pevka kultura in prepričevalna moč odzveka izraza v igri se družita v njeni pristni ženskosti, s katero predstavlja posebno dogmno tragiko. Ne like kot sta Mimi in Butterfly. Zasedba partij »La Boheme« je sledeča: Rudolf — Lipušček, Marcel — Primožič, Schumann — Dolnar, Collin — Betetto, Musetta — Heybalova, Benoit — Zupan, Alcindor — Anžlovar, Parpignol — Kristančič. Dirigent: D. Zebra, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti.

Otroci, ki sodelujejo pri operi »La Boheme«, imajo danes dopoldne ob 11. uri skušnjo v Operi.

Gospodarstvo

En milijon novih delovnih moči v Nemčiji

Po končani ustanovitvi pokrajinskih gospodarskih zbornic, ki so prevzele pospe prejšnjih trgovsko-industrijskih ter rokodelskih zbornic in po organizaciji vrhovne gospodarske zbornice, so se te dni v Berlinu sestali novi predsedniki in generalni tajniki pokrajinskih gospodarskih zbornic skupaj z voditelji in tajniki državnih organizacij gospodarskih strok. Sestanka se je udeležil tudi nemški državni gospodarski minister Funk.

Predsednik državne gospodarske zbornice dr. inž. Pietzsch je orisal bistvo in nalge novih gospodarskih zbornic v okviru diriganega gospodarstva. Državni gospodarski minister Funk je nato v daljših izjavah ugotovil, da je sedaj z ustanovitvijo gospodarskih zbornic organizacija nemškega gospodarstva zaključena. Za politično vodstvo ima to poseben pomen. V organizaciji gospodarskih zbornic ima sedaj vlada v rokah instrument za enotno vodstvo gospodarstva. Minister je poudaril, da je bil vedno proti vsaki nepotrebnosti centralizaciji, zato se bo tudi v bodoče vse regionalno urejevalo, kar se da urejevati v okviru pokrajinskih gospodarskih zbornic. Centralnemu vodstvu gospodarstva bo prepuščeno le ono, kar se mora centralno urejevati. Enotna gospodarska politika pa je v avtoritarni državi sama po sebi razumljiva, v znamenju totalne vojne pa je neobhodno potrebna.

V zvezi z letošnjimi ukrepi za mobilizacijo delovnih rezerv za totalno vojno in v zvezi z akcijo za ustavitve obratov, ki niso potrebni za oskrbo prebivalstva, je bilo doslej privedenih v vojno gospodarstvo več kakor en milijon delovnih moči. Zatojitev obratov, ki niso potrebni v vojni, ni oporečila samo 130.000 delovnih moči. Učinek zatoritve je tudi v tem, da je dosežen prihranek obratnih prostorov in obratnega materiala, razsvetljave in kurjave, raznih surovin in najrazličnejših storitev splošnega gospodarskega značaja. Mobilizacija in zaposlitev teh delovnih rezerv nemškega naroda se je lahko izvedla samo s pomočjo narodnega socializma. Narodnosocialistično gospodarsko vodstvo nikakor ne stremi za tem, da bi se doseglo podržavljenje ali birokratiziranje gospodarstva. Tudi ni na mestu primerjanje nacionalno socialističnih in boljševiških gospodarskih ukrepov. Za narodni socializem je ena najbolj plemenitih nalog pospeševati razvoj zasebne iniciative in samoodgovornosti v gospodarstvu. Avtoritarna država ne dirigira gospodarstva z ustanavljanjem konkurenčnih podjetij in z udeležbami v gospodarstvu, temveč s sredstvi, ki jih daje oblast avtoritarnega režima.

Minister se je še pečal z nekaterimi vprašanji financiranja vojne in je znova poudaril pomen uspešne politike cen, ki jamči stabilnost nemške valute. Po zmagovitem zaključku vojne bodo dane možnosti, da se vprašanje prihrankov reši tudi z blagovne strani. Kdor danes šteje denar, bo za ta denar po vojni lahko kupil, kar si želi, in to ceneje in bolje kakor danes.

Gospodarske vesti

— Italijansko-rumunska filmska družba. Z glavnico 250 milijonov levjev je bila te dni s sedežem v Bukaresti ustanovljena filmska delniška družba »Cincomita«, ki bo imela nalogo dvigniti sedaj še skromno rumunsko filmsko proizvodnjo in zgraditi moderen filmski atelej. Pri novi družbi je poleg rumunskega propagandnega ministrstva udeležena italijanska družba ENIC (Ente Nazionale Industrie Cinematografiche).

— Iz zadržnega registra. Pri Nabavljajni in prodajni obrtniški zalugi na Vrhniki je bilo vpisano, da je združba s sklepom okrožnega kot trgovskega sodišča v Ljubljani v smislu § 63/6 zakona o gospodarskih zadrukah prestala in prešla v likvidacijo (likvidatorji: Ignacij Grom, mizarški mojster; Anton Zeleznik, harmonikar in Fran Žitko, kolarski mojster, vsi na Vrhniki).

— 48urni delavnik za nameščence v Srbiji. Generalni pooblaščenec za gospodarstvo v Srbiji je za nameščence gospodarskih obratov in uprav v Srbiji določil delovni čas na najmanj 8 ur dnevno odtodno 48 ur na teden. Če se obseg izvršenega dela po uvedbi daljšega delovnega časa ne poveča, se bo smatralo, da ima dotični obrat odtodno urad preveč nameščencev.

— Zdravniški honorarji v Nemčiji. Nemški državni komisar za cene je izdal odredbo, iz katere sledi, da veljajo tudi za zdravniške honorarje predpisi o blokadi cen. Za isto ali podobno storitev ne sme zdravnik pri enakih in podobnih okoliščinah zahtevati višjega honorarja, kakor bi ga zahteval na dan uveljavljenja blokade cen t. j. 17. oktobra 1936.

— Vzpostavitev osebne lastnine v baltskih državah. Pred 14 dnevi smo poročali, da je vlada Poljske generalne gubernije izdala naredbo, po kateri se z veljavnostjo od 1. maja vrnejo bivšim lastnikom v Galiciji vsa posestva do 20 ha, ki so bila po sovjetski zasedbi Galicije razlašena in podržavljena. Vrnitev teh posestev predstavlja 75% površine vseh kmetijskih posestev v Galiciji. Reprivatizacija večjih posestev pa bo izvršena pozneje. Sedaj poročajo o sličnem ukrepu tudi v baltskih državah. Nemški državni minister za zasedene vzhodne dežele Alfred Rosenberg je izdal naredbo o vzpostavitvi zasebne lastnine nepremičnin v generalnih komisarijatih Estonski, Letonski in Litvi. Vsa posestva, ki so bila pod sovjetsko upravo leta 1940. kolektivizirana in podržavljena, se vrnejo prejšnjim lastnikom. Vzpostavitev zasebne lastnine nepremičnin se izvrši v dosledni izvedbi politike likvidiranja sovjetske ureditve in vzpostavljanja evropskih pravnih odnosov.

— Zboljanje francoskih državnih financ. Francoska vlada je letos podvojila svoja prizadevanja, da spravi čimbolj v red državne finance, ki so v prvih letih po zlomu pokazale velike deficite. Letos so bili ponovno poostreni davčni predpisi, kar je omogočilo povišanje državnega proračuna državnih davčnih dohodkov na 102 milijardi frankov, nasproti 80 milijardam v

proračunu za leto 1942. Čeprav je draginja lani napredovala je obenem uspelo s skrajno štednjo znižati proračun rednih državnih izdatkov na 102 milijardi nasproti 105,5 milijarde v letu 1942., in 37 milijardam v letu 1941. Zmanjšanje izdatkov je bilo v znatni meri olajšano s tem, da so odpadli vojaški izdatki v zvezi z likvidacijo starih vojnih naročil pri francoski oboroževalni industriji. Izpadek teh izdatkov pa ne prihaja v celoti do izraza, ker so osebni izdatki v primeri z lanskim letom narasli. Tudi izredni proračun izdatkov je bil skrčen na 27 milijard frankov nasproti 33 in 37,3 milijarde v prejšnjih dveh letih. Z davčnimi dohodki bo torej letos Francija krila 79% rednih in izrednih izdatkov nasproti 60. odtodno 50% v prejšnjih dveh letih. V proračunu izrednih izdatkov pa seveda niso upoševani izdatki za kritje zasedbenih stroškov. Med davčnimi ukrepi, ki so bili uveljavljeni, je omeniti povišanje dividendnega davka od 30 na 35%, progresivno stopnjevanje dohodnine pri letnih dohodkih preko 400.000 frankov in uvedbo 8% luksuznega davka na luksuzne modne predmete, parfumerijske izdelke, zabavišča in prvovrstne restavracije. Tudi cene monopolističnim izdelkom so bile povišane. Da se olajša brezgotovinski denarni promet, so bile ukinjene takse na čeke in se bo od sedaj strogo izvajal predpis, po katerem se morajo vsa plačila preko 5000 frankov izvršiti s čeki.

— Racioniranje mesa v Ameriki. V Združenih državah so bili že v decembru lanskega leta prisiljeni uvesti racioniranje potrošne mesa, da se zagotovi potrebne količine za oskrbo vojske in za dobavo preko morja. Nedavno pa je kongres sklenil, da se omogoči tudi uvoz mesa iz Argentine, ki je bil dolgo časa v zvezi z veteranskimi predpisi praktično prepovedan. V začetku maja so pričeli uvajati racioniranje mesa tudi v Kanadi, ki je pred vojno izvažala v inozemstvo znatne količine mesa in mesnih izdelkov. Racioniranje je bilo z uradne strani utemeljeno s tem, da je treba preprečiti naraščanje potrošne mesa v zvezi z naraslimi dohodki prebivalstva, kar je v nekaterih krajih že dovedlo do pomanjkanja mesa.

— Turški vžigalni monopol pripada zopet državi. Kakor mnoge druge države je tudi Turčija prepustila švedskemu vžigalnemu trustu monopol za vžigalce. Ta monopol je po polomu Kruegerjevega vžigalnega koncerna prešel v last ameriškega kapitala. Po daljših prizadevanjih je turški vladi te dni uspelo rešiti se odvisnosti od inozemskega kapitala. Po pogodbi, ki je bila sklenjena z ameriško družbo, bo s 1. junijem prešel turški monopol za vžigalce in vžigalniki skupaj z vsemi napravami v last države.

— Dolžina dneva in naše kulturne rastline. Vodja instituta za sovjete pri državnem poskusnem zavodu za vrtnarstvo v Eisgrubju pri Dunaju dr. L. Kopetz je izdal o svojih znanstvenih izsledkih zanimivo brošuro pod naslovom »Pridelovanje sojčja in ljudska prehrana«. V tej brošuri se peča z vplivom dolžine dneva na rast kulturnih rastlin. Pisec deli kulturne rastline v tri skupine, in sicer take, ki gredo v cvet le tedaj, če je dan dolg, v take, ki gredo v cvet pri kratkem dnevu, in v nevtralne rastline. Ne katere rastline potrebujejo določeno dolžino dneva, da se razvijejo v cvet. Take rastline na primer ne morejo uspevati v tropskih krajih, kjer je poleti in pozimi dan skoro enako dolg, medtem ko je v naših krajih po zimski dan kratke, poleti pa dolg. Tipična rastlina te skupine je špinača, ki gre takoj v cvet, če je dan dolg, če se pa poseje v jeseni ali zgodaj spomladi, ko je dan še kratek, razvije zgolj liste, in to toliko časa, dokler dan toliko ne naraste, da lahko vzcvete. Dokazano je, da ni odvisno od toplote, če špinača v jeseni ali spomladi ne gre v cvet, temveč je merodajna le dolžina dneva. Isto velja tudi za številne vrste zgodnje solate. V skupino rastlin, ki gredo v cvet le tedaj, če dan ni predolg, je n. pr. soja. S to rastlino nismo imeli v naših krajih dobrih izkušenj. V zadnjem času pa je uspelo vzgojiti take vrste soje, ki gredo v cvet, če je dan dolg. S temi novimi vrstami so bili doseženi prav dobri rezultati.

Angleška zaskrbljenost zaradi indijske krize

Lisbona, 15. maja. s. Pred bližnjim imenovanjem novega podkralja zbujajo položaj v Indiji v londonskih krogih še nadalje veliko zaskrbljenost. Angleški list »Economist« opozarja, da še vedno tli ogenj pod pepelom in da še niso prenehali razlogi, ki so vedno odločali in odločajo še danes o sovražnem razpoloženju Indije do Anglije. Isti list piše o globokem odporu, ki ga je v indijski javnosti zbudil zakon, s katerim je južnoafriški parlament občutno omejil civilne pravice Indijcev v Južni Afriki. List zaključuje: Če upoštevamo vse to, moramo ugotoviti, da smo prav daleč od zboljanja angleško-indijskih odnosov in da ni po drugi strani nobenega znaka, ki bi nas upravičil misliti, da so indijski politični krogi pripravljeni spremljati zadržanje.

Neizprinjene sovjetske obljube v Iranu

Ankara, 15. maja. s. Iranska vlada je ponovno protestirala z

Kronika

* **Smrt viteza železnega križa.** Pri Krimskajti je padel rumunski podpolkovnik Ivan Palaghita, ki ga je kralj Mihail po smrti odlikoval z visokim rumunskim redom in ga imenoval za polkovnika. Palaghita je bil odlikovan tudi z viteškim križcem železnega križa.

* **Smrt italijanskega konzula v Bordeauxu.** V Bordeauxu je umrl generalni konzul Italije dr. Luigi Drago. Narodil se je v Nerviju leta 1891. ter se je udeležil svetovne vojne 1915—1918 v činu rezervnega zdravnika.

* **Nov direktor lista »Corriere Padano«.** Ministrstvo za ljudsko kulturo sporoča, da je bil namesto dr. Elia Camuncolia, ki je odstopil iz družinskih razlogov, imenovan za ravnatelja lista »Corriere Padano« fascisti dr. Giuseppe Galassi, bivši ravnatelj lista »Giornale d'Orientale«. Galassi je prejel v letošnjem letu tudi nagrado Kraljeve italijanske akademije.

* **Poročilo papeža o škodi v Grossetu.** Nadškof iz Grosseta monsignor Paolo Galeazzi je bil tudi prispeval v Rim ter je poročal sv. očetu o škodi, povzročeni zaradi sovražnega bombardiranja. Poročilo grossetskega škofa papežu je trajalo 45 minut. Papež je sporočil po škofu prizadetemu prebivalstvu svoj apostolski blagoslov.

* **Trojčki so šli k vojakom.** Iz Castel Franca poročajo, da so odrinili v vojaško službo bratje trojčki Primo, Secondo in Terzo Bozetto iz Marena di Piace. Trije bratje so pustili doma še šest bratov, ki niso pod orožjem. Bratje se imenujejo od prvega do zadnjega po številkah.

* **Vatikan ni dobil stika z vojniki v ruskem ujetništvu.** Vatikanski informacijski urad poroča, da je prejel od svojevo pogrešanih vojakov nešteto vprašanj o njihovi usodi. Informacijski urad se je obrnil na rusko vlado, toda čeprav je večkrat urgiral za pojasnilo, ni prejel nobenega odgovora. Navzile temu se sveti oče še nadalje trudi, da bi mogel pojasniti usodo mnogih vojakov, ki jih smatrajo za pogrešane ter ni izključeno, da se nahajajo v ruskem ujetništvu.

* **K zaključku šolskega leta v Italiji.** Kakor smo že poročali, se bo zaključil pouk na italijanskih osnovnih in srednjih šolah dne 20. maja. Od 21. maja do 9. junija bodo v šolah sprejemali izpiti, dne 10. junija pa bodo začele skušnje pred maturitetnimi komisijami.

* **Smrt Marije Ferrignia.** Iz Rima poročajo, da je na ondotni kliniki Frugoni umrl italijanski pisatelj in novinar Mario Ferrigni.

* **Tatica po letalskih napadih obsojena na smrt.** Posebno sodišče v Berlinu je izreklo smrtno obsodbo nad 37letno Sarloto Jachovo, ki je kradla in plenila po hišah, poškolovanih po letalskih napadih.

* **Ogenj je uničil padovsko sinagogo.** V Padovi, via delle Piazze, kjer stoji židovska sinagoga, je te dni ponoči izbruhnil ogenj, ki je židovski tempelj hudo poškodoval. Zgorelo je vse, razen temeljnih zidov. Požarna škoda znaša pol milijona lir.

* **Listek v novem kloaku mu je prinesel srečo v loteriji.** Luigi Rognoli iz Milana je pred kratkim obiskal neko znano družino, ki je morala zaradi sovražnih napadov iz zraka zapustiti domači kraj. Na potovanju si je kupil nov kloak, v katerem je bil listek s številkami 21, 30 in 62. Rognoli je takoj stopil v loterijsko poslovalnico in stavil na imenovane številke. Imel je srečo, kajti zadel je 50.000 lir.

* **Gledališka umetnica v samostanu.** Znanja italijanska igralka Tina Pini je pred leti dala slovo gledališkemu dekletu. Nastanila se je v nekem samostanu, ker si je želela miru in samote. Te dni so se njeni bivši igralci, tovariši in častilci spomnili, da obhajajo 50letnico rojstva. Ob tej priliki so jo obiskali v samostanu in italijanski listi poročajo, da so jo našli polajano za najmanj 20 let. Še vedno je živahna, čvrsta duha ter se čuti srečno ob misli, da se je o pravem času umaknila šumi in hrupu zunanjega sveta, ki ima slavo samo na jeziku.

* **Vojak je rešil otroka iz vode.** Iz Roviga poročajo, da je rešil tankaj na dopustu mudeči se vojak Basilio Franzoso, ki je prišel nedavno z ruskega bojišča, iz vode 7letnega dečka Renza Clavidiya, stanujočega v Adriji. Deček je padel v vodo med igro s svojimi tovariši.

* **Strop se je podrli.** V Fusaru pri Neaplju je bilo več delavcev zaposlenih pri konstrukciji stropa neke ondotne vile. Zaradi prevelike obtežbe in prešleke podpore pa je strop nenadoma počil. Zidarski oder se je polnil in 10 moških je padlo v globokino, kjer so jih zasule ruševine. Eden med njimi se je ubil, 8 pa so jih potegnili izpod kamena hudo ranjeni. Samo eden je odnesel zdravo kozo.

* **Reševalec bi bil skoraj utonil.** V bližini cerkve sv. Jeronima v Benetkah stanujoča 14letna deklica Rosa Vianello je te dni stala pri oknu domačega stanovanja in vezla prileček. Nenadoma ji je prileček padel iz rok ter obstal na napušču okna spodnjega stanovanja. Deklica je imela dovolj poguma, da je skušala prileček pobrati z napušča. Ko se je sklonila skozi odprtino, je izgubila ravnotežje in padla 10 m globoko v kanal Grande. V bližini mesta nesreče se je nabrala množica ljudi, med njimi tudi mornar, ki je plnil v vodo, da bi rešil Roso Vianello. Ta se je oklenila mornarja s takšno močjo okoli vratu, da bi se bil moč kmalu zadušiti ter je bil v nevarnosti, da utone s svojo rešenko. Le skrajnemu naporu vseh njegovih moči se je na koncu posrečilo, da je izplaval na suho. Italijanski listi objavljajo ime junaškega mornarja. Piše se Giuseppe Chinarich, star je 25 let ter je doma iz Pisina v Istri.

IZ LJUBLJANE

* **Nov grob.** Za vedno je zapustila očeta, sestro in brata gđ. Polonca Vebrova, hčerka univ. profesorja. Komaj teden dni po smrti svoje matere se je morala v cvetu mladosti preseliti v večnost. K večnemu počitku jo bodo spremenili v torek ob 15. iz kapele sv. Andreja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj ji bo zemlja lahka! Hudo prizadetim svojim izrekamo naše iskreno sožalje!

* **Poročilo.** V ponedeljek, 17. maja sta se poročila v prostih kapeli v Novem mestu inž. Ciril Mislej in Vanda Kozeljova, učiteljica. Poročil ju je inful. prost. g. Karel Čern. Mademu paru čestitamo.

* **Odvetniški izpit je položil g. dr. Leo Svetek,** tajnik Društva delodajalcev v Ljubljani.

* **Rdeči križ poroča.** V pisarni Italijanske Rdečice križa, avtonomni sekciji Ljubljana, via Ariella Rea 2/II, se naj javijo med uradnimi urami: Golob Olga, Hočevar Marija in svojci Bijelič Jelene ter Zundra Franca; dalje Soklič Ivana, Čok Ivanka, Peterle Ana, Persin Marija, Arko Andrej in Molik ter osebe, ki so poslate pakete naslednjim: Zupančič Polde, Zalar Matija, Staruša Ivan, Čop Franjo Ferda.

* **Vreme.** V nedeljo dopoldne smo imeli sončno vreme kakor prejšnji dan, opoldne pa se je nebo pregrinjalo z oblaki in veter je po ljubljanskih ulicah raznel mnogo prahu. Popoldne je začelo deževati. Naliv je nemilo presenetil mnoge sprejemalec in goste po vrtovih, bil pa je le kratkotrajen in neenakomeren, saj so ga imeli na severnem koncu Ljubljane le prav skromno mero, sredi Ljubljane pa je kar izdatno deževalo. Dnevna temperatura je bila 26,5° C. Čez noč se je vreme spet zjasnilo, barometer se je dvignil na 772 mm in ponedeljek se nam je spet prišmejal s soncem na jasnem nebu.

* **Nova umetniška razstava.** V Jakopičevem paviljonu je bila otvorjena nova umetniška razstava. Svoja novost, še nerazstavljena dela so postavili na ogled slikarji Nikolaj Omerza, Maksim Sedej, Zoran Musič in Stane Kregar ter kiparji Zdenko Kalin in Karel Putrih. Vseh razstavljenih del je 80. Razstava bo odprta kratak čas. Ogled toplo priporočamo.

* **Na jutrišnji X. javni produkciji šole Glasbene Matice** bodo nastopili naslednji gojenci: iz oddelka za klavir: Hočevar Irena, Hribar Tuša, Karnovšek Darja, Lepamer Sonja, Lesjak Borut, Mahnič Vanda, Markič Uroš, Neuberger Lidija, Relih Nada, Srebot Jeni, Sedlbauer Vlasta, Sušec-Michieli Stefan, Vrhnič Daša in Zorec Milena. Iz violinskega oddelka bodo nastopili: Brodnik Mitja, Dolinar Vera, Kunčič Milojka, Samec Vaso, Sever Janez, Stihlj Milan, Wohinz Mihael. Iz oddelka za deklamacijo: Gril Ludovika, Zupančič Marija. Spored produkcije je sestavljen iz del domače in tuje literature. Podrobni spored te produkcije, ki bo jutri, v sredo, 19. t. m., ob 18 v mali filharmonični dvorani, je na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

* **Dijaki srednjih in meščanskih šol,** ki boste polagali nižji in višji tečajni izpit, prijavite se k nam, kjer vas bomo dnevno po štiri ure vestno pripravljali za vse predmete, ki so potrebni za te izpite! Prav tako pripravljamo tudi ostale dijake iz vseh predmetov, — tudi posameznike! Prijavljanje dnevno od 8. do 12. in od 14. do 16. Korepetitorji, Mestni trg št. 17/L.

* **Svetnike je najboljšo delo italijanskega pisatelja Antonia Fogazzara,** ki ga radi imenujejo »italijanski Tolstoj« Bavi se z vprašanji vere in cerkve, ki jih pokaže v podobi tajstvenega reformatorja Giovanni Salve. Salva je globoko krščanski duh, ki pa prihaja navzkriž s Cerkvijo. Dejanje vsebuje silno sugestivno moč in veže pozornost čitatelja do zadnjega. Roman je preveden v vse svetovne jezike in ga štejejo med reprezentativna dela novejših italijanskih književnosti. V slovenskem prevodu je izšel »Svetniki« v založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ulica 3.

* **Pianinski in drugi mušvi,** ki jih je postavil na ogled v zgornjih prostorih Obošernolove galerije pisatelj in slikar Edo Deržaj, so vzbudile med ljubitelji upodabljalke umetnosti živo pozornost. Ogled vsak dan od 8. do 18.30. Razstava bo odprta do 30. maja.

* **Dijaki-nje 3. in 4. razr. gimnazije in 4. razr. meščanske šole,** prijavite se za posebne instrukcije v preimetihi za malo matematiko! Ločni oddelki po šolah in razredih! Učni honorar niizek. Poučujejo profesorji, strokovnjaki. Vpisovanje še ta teden. Informacije in prijave dnevno dop. od 9. do 12. pop. od 4. do 6. Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole, Mussolinjev (Kongresni) trg 2, II. nadst. Središče mesta!

* **Prireditelj Marijanske akademije.** V okviru svečanosti, ki jih prireja Marij v čast katoliške verske organizacije, so gojenke uršulinskih šol priredile v nedeljo dopoldne in zvečer Marijansko akademijo. Dvorana je bila pri večerni prireditvi polna mladege in starejšega občinstva, ki je z velikim zanimanjem sledilo poteku večera. Akademija se je začela z aborno recitacijo nekeke programatske uvodne besede, ki izraža obžalovanje storjenih grehov in ljubilo ob posvečeni Marijiniemu srcu, nato je imela gojenka uršulinske gimnazije govor. Poglavitno zanimivost akademije pa so tvorile slike iz Marijinega življenja, izvedene na besedilo marijanskih pesniških motivov, ki jih je spisal znana slovenska religiozna pesnica M. Elizabeta. To besedilo je bilo uglasbeno v duhu cerkvene glasbe in izvedeno z odskrinimi nastopi pevskega zborja in s spremljavo harmonije in gosli. Besedilo, ki ponekod parafrazira psalme ali vpleta odlomke iz evangelija, je spisan v mističnem duhu marijanskega kulta in polno nežne lepote. Gojenkam uršulinskih šol je uspelo, da so ga očivilje z lepo zasnovanimi prizori, z zbornimi recitativi, s petjem in harmonično zasnovanim ritmičnim gibanjem, ki je dajalo lepe odstopke slike. Posebno je upjal pevski nastop deklice, ki je igrala malo Marijo. Prireditelj je kazala, da prirediteljice pravečajo zadostno srčno lepemu jeziku in raznim estetskimi momentom, ki vplivajo na učinek takih verskih prireditev.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik šte. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, oloča za mestno občino Ljubljansko naslednje cene na drobno (z vsteto trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosh do 400 g 2.30 lire, v kosh od 400 do 1.000 g 2.20 lire, v kosh od 1.000 do 2.000 g 2.10 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenica moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž asvačni 2.70 lire; fižol 6 lire za kg
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina sojena 19 lire za kg; mast 17 lire za kg
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo; v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg; v kockah 8.25 lire
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za sto; mehki roblanci (žamane), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lire za sto; trda razžagana drva 40 lire za sto; enotno milo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg

* **Strokovno popravilo Vašega gramofona** bo izvršeno v kratkem času in za mal denar le v specialni delavnici Everest servisa — Prešernova ul. 44. Vsi rezervni deli na zalogi.

* **Obvezno cepljenje proti kozam.** Kakor smo že poročali v časopisih, bo v tekočem tednu pregled vseh cepljenecv preteklega tedna, in sicer na istem mestu in ob istem času, kot so bili cepljeni. Starše ponovno opozarjamo, da je tudi pregled pravi tako važen kakor cepljenje same. O uspešnem cepljenju dobijo s. a. r. pisarno potrdilo, ki ga morajo skrbno čuvati, da ga pri vpisu otroka v prvi razred lahko predlože šolski oblasti. Ker nekateri starši v preteklem tednu niso prinesli svojih otrok k cepljenju in to deloma iz utemeljenih razlogov deloma pa iz pozabljenosti, opozarjamo, da bo za te zamudnike izjemoma o priliki pregleda tudi naknadno cepljenje.

* **Učite se strojepljenja!** Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji — dnevni in večerni — prične v torek 18. maja. Pouk je dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. — Desetprstna učna metoda. Specialna strojepljina šola: Največja moderna strojepljina, raznovrstni stroji. — Učnina zmerna. Informacije in prijave dnevno: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

Z Gorenjskega

Stranka čuje na južni meji Reicha. Pod tem naslovom prinaša »Karawanken Echo« od 12. t. m. daljši članek, napisan ob drugi obletnici priključitve Mežiške doline in Gorenjskega k Nemčiji. Opisuje delo koroškega Volksbunda, ki je postal zbiralna organizacija Gorenjcev in Mežičanov. Nadalje opisuje razvoj narodno-socialistične stranke v teh krajih in novo upravno razdelitev. Piše, da so nastali vzorni stražni valovi. Stranka je nanovo ustanovila službena mesta, obstoječa poslopja je s preizidavo povečala in lepšala, napravila dvorane in razne naprave ter je sezidala v posameznih občinah lastne strankne domove. Posebno veljavni sta v tem pogledu okoliščini: stranke v Kamniku in Radovljici, katerima bo v kratkem sledilo enako poslopje v Kranju. Vrstijo se nešteta zborovanja, govorniki večeri in tečajji. Izhajajo različne propagandne čtivo, filmski urad pa je izvedel v tej dobi 1342 predstav, ki si jih je ogledalo blizu 300.000 gledalcev.

V Kamniku so imeli te dni slovesnost v počastitev mater. Otroška skupina je pela nemške narodne pesmi in prepevala plese in igre. Krajevna voditeljica je nato recitirala razne pesnitve. Pokrajinska voditeljica Baderjeva se je zahvalila materam za požrtvovalnost. Igrala je tudi godba.

V Sent Jakobu ob Savi je bilo sklicano veliko zborovanje. Zborovalci so se zbrali v dvorani Stranknega doma. Govoril je okrožni vodja Pilz iz Kamnika.

Zbiranje odpadkov starih stvari. Gorenjski tednik pravi, da je šolska mladina neumorna pri zbiranju za vojno važnih odpadkov od starih stvari, zlasti kosti, cunj in papirja. Prično, kakor željece privlačajo dečki in deklice vsak dan vse te odpadke v šolska skladišča. Mnogo je zbiranje storenega, a še več je mogoče storiti. Gospodinjstva in javne kuhinje morajo samo z dopisno javiti na pristojno zbiralnico, kadar se jim nabere več odpadkov in starega gradiva, nakar takoj pridejo otroci, ki to odnesejo v šolsko skladišče. Za primer navaja gorenjski tednik občo šmartno pod šmarno goro, kjer sta samo ondotni Grad in taverna »Šeta« zbirala nekaj tisoč kilogramov starega papirja.

Spodnja Štajerska

Obisk udarnikov na Spodnjem Štajerskem. Napadalniki oddelke neke planinske lovske divizije je zaradi hrabrega zadržanja na vzhodni fronti dobil daljši dopust, katerega bo na povabilo graškega pokrajinskega vodje preživel na štajerskem. V soboto dopoldne so se udarniki pripeljali v Maribor, kjer so bili slovesno sprejeti z godbo, petjem in nagovorom župana Kususa. Nato so se odpeljali na Pohorje. Nadaljnja pot jih je vodila proti Ptuj. Obiskovalci so Vurberk nakar so se preko sent Ilje vrnili v Spilje in nazaj v Gradec.

Ženske zborovanja. Voditeljica ženskega socialnega oddelka na Spodnjem Štajerskem Roza Mascherjeva je sklicala ženska zborovanja v Hrastrniku, Radečah in Zagerju. Opozorila je ženske na pomen šivalnih in kuharskih tečajev ter tečajeve za nego dojenčkov. Zlasti opozarja na potrebo

bo prireditve nemške in jezikovnih tečajev Helmbundu. Pri odmorih v podjetju naj ženske goje nemško pesem. — Pri Radečah so bili zadnje tedne trije tečaji, katerih se je udeležilo 80 mladinskih voditeljic iz vsega triboveškega okrožja.

V mariborskem gledališču so ta teden na sporedu naslednja dela: Kriminalna igra »Parkstrasse 13«, opereta »Cigan baron«, vojaška predstava opere »Car in tesar« ter premiera igre »Laživec in nuna« ki jo je napisal Kurt Götz.

Pazite na kokoško kugo. Tako se glasi opozorilo, ki ga čtamo v graškem dnevniku »Tagespost«. Zadnji čas se je namreč v raznih stajerskih krajih pojavila ta nevarna kuga, zato je potreben obširnejši pouk prebivalstva. Kokoši, purani in fazani zbole po okuženju, ki ga lahko prenašajo tudi osebe, v dveh ali treh dneh. Kokoška kuga lahko silno razredči kokošnjake, zato je prebivalstvo opozorjeno, da mora takoj prijaviti vsak primer obolenja. Kajti edino sredstvo za zatiranje kokeške kuge so strogi veterinarski ukrepi.

Po nesreči si je prerezal žilo. Ključavničarski mojster Leopold Romih s Ptujске ceste 12 v Mariboru si je pri delu po nesreči prerezal žilo odvodnico. Smrtno nevarno ranjen je bil z reševalnim avtom pripeljan v bolnišnico.

Iz Hrvatske

Zunanji minister dr. Mile Budak je v soboto prevzel svoje posle. Dr. Lorković, ki je prej načeloval zunanjemu resoru, se je že prejšnji dan službeno poslovil.

Odhod zagrebških umetnikov z Dunaja. Iz dunajskih dnevnikov povzemamo, da je imel zadnji dan gostovanja zagrebške Opere posebno svečano oblečje. Predstave so se poleg državnega vodje Baldura von Schiracha in hrvatskega zunanjega ministra dr. Mile Budaka udeležili župan Jung, mestni svetnik Blaschke ter zastopniki kulturnih ustanov, stranke, vojske in konzularnega zbora. V petek je ansambel zagrebške opere odpravljal z Dunaja. K skvevu na kolodvoru so prišli vodja kulturnega urada na Dunaju z nekaterimi drugimi predstavniki oblasti, ki so gostom želeli srečno pot.

Razpis nagrad za umetnike. Glavna direkcija za ljudsko propagando je za tekoče leto razpisala 14 nagrad za literaturo, glasbo, plastiko in slikarstvo v višini 5000 do 30.000 kun. Nagrade se bodo razdelile 13. junija. V konkurenco so pripuščena samo dela živih hrvatskih umetnikov.

O učiteljskem zborovanju v Zagrebu smo pred dnevi že poročali. Zdaj posnemamo iz listov, da se je zborovanja udeležilo 1590 ljudskošolskih učiteljev. Razen prosvetnega ministra je prišel na zborovanje tudi Poglavitnik in v svojem nagovoru pohvalil nacionalno zadržanje hrvatskih učiteljev, ki so vedno vzgajali mladiho v nacionalnem duhu. Objubil jim je, da bo tudi država njihovo delo v vseh ozirih podpirala.

Nov davek. Zagrebška mestna občina je uvela na zapitek v gostilnah in kavarnah dodaten davek v znesku 10 do 15 odstotkov potroška. V barih morajo zaračunati 20 odstotkov davka.

Radio Ljubljana

TOREK, 18. MAJA 1943-XXI

7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Italijanska narodna glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.12: Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijane. Simfonična glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Simfonična glasba. 14.25: Orkester, vodi dirigent Rizza. 15.00: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Plošče »La Voce del Padrone — Columbia«. 19.00: »Govorimo italijansko«, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Politični komentar v slovenski. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Priponke k dogodkom. 20.40: Mozart: »Vse so enake.« V odmoru: Predavanja v slovenski. Po končani operi: Poročila v italijanski.

Novi roman DK:

„Prišlo je deževje“
JE IZŠEL!

120 Lep, odkrit značaj; pošten in odkrit človek.

»Zaradi svojega čistega in ravnega značaja.«

Tako je nekdo pred nedavnim pel neko mu hvalo. Ta hvala je kaj malo slovenska: wegen seines reinen und geraden Charakters! Po slovensko pravimo takim ljudem, da so lepega, odkritega značaja ali še bolje, da so pošteni in odkriti.

Dr. Mirko Černič.

ZAPISKI

Nemška študija o rimskem imperiju. Joseph Vogt je izdal knjigo svojih predavanj in razprav z naslovom »Vom Reichsgedanken der Römer«. V nji razpravlja o imperialnem mišljenju Rimljanov in o njihovi zasnovi Evrope, ki je temelj več poznjših načrtov in teženj po urejeni celinski skupnosti in skupnem odstvu.

Evel Gasparini, prvi ravnatelj Italijanskega kulturnega instituta v Ljubljani, je izdal pri milanskem založniku Montuoro svoje novo slavistično delo: »L'essor d'io di Tolstoj«.

Švicarska ladaja »založnikov francoske literature«. Zenevska založba Les Editions d'art Albert Skira je napovedala zbirko »Les Trésors de la Littérature française«, ki naj bi v času, ko je v sami Franciji zaradi vojnih razmer omejen ali ustavljen izvoz knjig, nadomestila zlasti inozemskemu svetu pariske izjaje del, ki so iz francoske literature zanimive za »slovensko Evrope«. Zenevska založba je zaupala urejevanje nove zbirke članu Francoske akademije, znanemu slovestvenemu kritiku Edmondou Jolouxu. Med prvimi knjigami so na sporedu: Balzacov roman »Le pau de chagrine«, Mallarméjevi »Vers et prose«, dva zvezka Racinovih dramskih del, Verlainove poezije, Flaubertova »Madame Bovary«, Voltairove »Contes«, pridejo pa na vrsto tudi Montaignovi »Essais«, Pascalove »Méditations«, Stendhal, la Fontaine, Baudelaire in drugi.

vojnih letih. Tako je Rijkov muzej v Amsterdamu kupil sliko Fransa Halsja, ki so jo vsi strokovnjaki proglasili za original. Napovedi se je odrekli, da je dragocena pridobitev — falzifikat. Bila je namreč le šestina prave Halsove podobe, ki jo je neznan ponarejevalec mojster kar izborno prikrojil in izpopolnil. Vse kaže, da je ta ponarejevalec ali skupina ponarejevalcev napravila iz enega Halsja šest Halsov, kar je spričo ogromne cene, ki jo ima danes to znamenito ime, vsekakor prav uspešna kupčija.

Naš jezik

Jezikovna paša

111. Igriva živalica; igračkasta stvar. »Igračkasti morski praščiki.« V nemški prestavi istega mesta najdem: »possierliche Meerschweinchens«.

Zivalica, ki se rada igra, je igriva — tudi deca je igriva; igračkasto je pa to, kar je igrački podobno: igračkaste ladjice — prav majhne ladje.

112. Regens chori, regensa chori.

Ko sem v Jutru 27. XI. 1942 zapisal, da je oznaka »kolijev bacile« namesto »bacil kolij« tako, kot če bi rekli »ločijev genij« za »genius loci«, pač nisem pričakoval, da bo kdo kdaj dosegel to vragolijo, ki sem jo postavil za strašilo. Pa jo je ne samo dosegel, marveč morda celo presegel. Evol Oni dan je nekdo praznoval petdesetletnico svojega življenja. To je slovenski svet zvedel po časniku takole: »bo častiljivi oče Abraham potrdil za svojega vojščaka regens chori, regensa chori.«

Regens chori, regens chori — ali ni to božansko? Naše novodobne latinske šole so res non plus ultra! Take cvetke si lahko zataknejo kar za kloak.

113. Pisatelj, pisateljica; pisar, pisarka; pisec, pisalka. Pisarnica; pisanka (risanka); pisalka. Govornik; govorec, govorka.

»Ne najdeš zlepa greha, ki mu pišči človek tako pogosto zapade.«

Tako se je nekdo nekdo obregnil vame čisto po tuje. Glede njegove tušitve sem ga že nekeje zavrnil. Danes si ogledimo izraz »pišči človek«. Zadnje čase sem ga zasledil nekajkrat v naših časopisih. Kdo je to?

Književniki, književnice so pisatelj, pisateljice; predno smo dobili pisalne stroje, so bili po uradih in pisarnah pisarji, pisarke, ki so prepisovale oziroma pisali po narekovanju. In kako naj bi rekli ljudem, ki n. pr. pišejo novice v liste? To niso ne pisatelji, ne pisarji, marveč pisel, pisalke!

Pisarnica — pisar; pisanka je zvezek, v katerega pišem (risanka pa zvezek, v katerega rišem); pisalka — pisalo.

Gornja misel bi se torej glasila po slovensko: »ne najdeš zlepa greha, ki ga piše zagreši«.

Zadnjič enkrat sem našel, da Zupančič razločuje med govornikom in govorecem. Zadnji je tisti, ki v govoru baš besedi; ženska bi bila govorka.

114. Profesor profesorju študente prevzema.

»Tam so ga (svojega tovariša) namreč profesorji že dolga leta opazovali, kako jim je odjemal študente.«

Tako berem o znamenitem možu, ki je s svojo srborito razboritostjo drezal v sršenovo gnezdo profesorjev.

Kaj komu odjemam? Odjemam ali odvezmam komu: del bre-mena, 10% p'čade, obrok hrane — torej nekaj: kadar pa vse, tedaj mu: vzmem breme, plačo, hrano.

Dekle dekletu fanta, fant fantu dekleta prevzame! Takisto profesor, ki kaj ve in zna tovarišu, ki je zgolj šolnik, ki torej hodi v šolo samo za to, da predpisane ure tam prebije, študente prevzame.

115. Na las tako.

»Kar se pa tega tiče, da je Mitja blazen, je tudi zdaj za las tako.«

Pravimo, ta je onemu na las podoben, pa: »

Čaj, kava in tobak

Čaj, kava in tobak so narkotična rastlinska kakovost n. pr. morfi in hašiš, pa se dandanes tako splošno uživajo, da jih ne smatramo več za škodljivo ali neokusno razvado.

V tem ko je prišla kava v Evropo v začetku 16. stoletja, se je raba čaja in tobaka pričela pri nas sto let pozneje. Kavo je dobila Evropa iz Afrike, čaj iz Azije, tobak pa iz Amerike, torej iz vseh takrat znanih kontinentov.

Čaj poznajo Kitajci že več kakor 2000 let, toda skoraj tisoč let jim je bil le za zdravilo in šele potem je ta pijača prešla na splošno uživanje. Divji čajevci raste v južnih predelih Kitajske in v sosednjem Asamu. Od teh dežel ima tudi svojevrstno ime. Čajevca poznamo namreč dve vrsti: kitajski čajevci (thea sinensis) in asamski čajevci (thea assamica). Goltja se obe vrsti mnogo pa se sadi tudi polutana obah teh vrst. Rodovno ime thea izvira iz kitajskega naziva tea, ča ali tal.

Čajevci je vedno zeleno, nizko drevo ali grm s temnozelenimi, usnjatimi listi, suličaste oblike, in belimi ali rožnatočrtnimi cvetovi, ki prijetno diše. Spada v rastlinsko družino čajevcev, theaceae, imenovano tudi ternstroemiaceae ali camelliaceae. Prvo ime je dobila družina baš po rodu thea, drugo po švedskem župniku in botaniku Ternstroemu, tretje pa po lekaru nariju in misijonarju Kamellu (Camellus) na Manili, ki je l. 1738. prinesel z Japonskega v Evropo znano lepotno rastlino kamelijo, tudi njegovega imena.

Čajevci uspeva samo v enakomerno vlažnem, toplem podnebnju, ob ravniku šele v višini 1000 m. Seje se navadno v posebne grede, od koder se sadike presajajo v dobro obdelano zemljo, in sicer za dober meter vsakeb. V tretjem letu doseže grm višino 14 m, nakar mu odrežejo vrh, da raste bolj v šir. Leto za letom ga potem obrežujejo in mu narejajo pripravo obliko. Po vsakem rezu mora imeti čajevci dva meseca mir, sicer pa mu obirajo listje na vsakih 8-12 dni.

Obrano listje nima še nikakega duha po čaju. Treba ga je še obdelati, če hočemo, da obdrži vsaj deloma zeleno barvo (zeleni čaj), moramo listje opariti z vročo vodno paro ali pa ga v ponvahi na hitro opraziti. S tem razkrojimo v listih tanine, ki bi jih sicer pobarvali temno rjavo (temni čaj). Nato pridejo listi za 18-30 ur v vroč zrak, da popolnoma ovejajo. Zda jih z rokami ali nogami, v novejšem času pa v posebnih pripravah iz aluminija ali bakra sesvaljajo. Pri tem se stare notranje tkivo listov in sok različnega stanja se pomeša. Svaljanje mora iti hitro od rok, da se listi ne potrdijo. Ker so svaljki pač po različnosti listov večji in manjši, debelejši in tanjši, jih zdaj v posebnih stih razbeto: roba se sortira. Nato pride na vrsto najvažnejši del obdelovanja, namreč fermentacija, neko notranje vrenje. V posodah, pokritih s ptli, gredo liste pri 35-40°C. Tu doba svojstveni duh in okus zaradi nastalih hlapljivih olj in pa svojo učinkovitost od raznih alkaloidov (2,8%) in, med katerimi prevladuje tein. Tudi rastni vitamin B vsebujejo listi.

Sesvaljano, fermentirano listje posuše in spravljajo v nepropustne posode, oziroma zavojce, da se ne izdihi in da ne pride vlaga do njega. Do 19. stoletja so pridelovali čaj samo na Kitajskem in Japonskem, 1826 pa so ga nasadili tudi na Javi, 1828 v Kaliforniji, 1841 na Ceylonu, 1859 v Avstraliji, 1885 v Batumi ob Črnem morju itd. Na južnih obronkih Himalajev uspeva čajevci do višine 2200 m. Letna poraba čaja znaša na svetu približno 500 milijonov kg.

Dasi so prvi čaj prinesli v Evropo holandski mornarji (1599), se je vendarle njegova splošna raba razširila v Evropo preko Rusije. Izprva so namreč čaj prenašale karavane, češ da po morski poti izgubi na svoji dobroti. Od teh karavav preko Rusije je dobil čaj pridevek »ruski«, oziroma »karavanski«.

Danes se je beseda čaj splošila na prekuh različnih aromatičnih rastlin ali njihovih delov. Tako rečemo tudi prekuh kuhanih ali oparjenih lipovih cvetov lipov čaj, kamilič kamilični čaj itd.

Kava je plod kavovca, 5-6 m visokega drevesa,

Ki je doma v abesinski pokrajini Kaffa. Od tje njeno ime. Kavovec ima širokosuličaste, lepo zelene liste, ki se svetijo. V pazduhah listov rastejo vonjavni, beli cvetovi, ki obdajajo velike. Plod je kožasta jagoda z dvema rožnata semena, ki dajeta surovo kavo, kakor prihaja navadno na trg. Plod je izprva zelen, ko dozori, pa je rdeč ali rdečrjav. V devetih mesecih zrastejo plodi in dozore, toda ne vsi obnem, ker cvetenje ni vezano na dolženo letno dobo. Obira se kavovec torej vse leto, toda pri obiranju se mora paziti na to, da se boro samo zreli plodi.

Obrani plod se najprej opere in na soncu posuši, da postane koža kuhka. Nato se v posebni pripravi koža stare in odstrani z močnim vodnim curkom. Zrnje se potem namoči v vodi, ki napne še na njem ostalo mrenico in jo nekoliko dvigne. Zda jzrnje v dolgo p-suše, potem pa omlatijo, da se ta kožica odpade. Često zrnje še porajajo in zgledajo v strojih, na kar gre v veljača na trg.

Kavovec uspeva samo v tropskih pokrajinah, sade ga pa po vsem svetu v plantážah ga presajajo, ko zraste na gojnih gredah 60-90 cm visok. Da ga lažje obirajo, mu prirežejo vrh v višini 2 m. Od četrtega leta dalje ga obirajo, in sicer navadno tikrat na leto. Življenjska doba mu traja do 50 let. Dvajsetletni grm da povprečno 2 kg zrnja na leto. Med kavovec sade visoka drevesa, ker v senci bolje uspeva.

Zanimivo je, da smatramo na Sumatri kavo za najboljšo, koje zrnje je šlo skozi prebavila tamkaj živečega musanga, neke vrste kunjeja rodu, ki se rad hrani z zreliimi kavinimi plodi ali točnice, z njihovim osemenjem, kajti semena sama so neprebavna. V letih 1919-1921 je nek naseljenec iz Nemčije tamkaj v svojo ograjeno plantážo spustil mnogo musangov, da bi na debelo pridobil to najboljše pa tudi najdražje kavo na svetu. Izbrali so jo iz kunjih iztrebkov. Početje je menda uspevalo, če pa se danes uspeva, ni znano.

Kavovca razločujemo dve vrsti, namreč arabski kavovec (coffea arabica) in gvinejski kavovec (c. liberica); sade pa ga v kakih 30 zvrsteh, vzgojenih iz teh dveh vrst in njihovega polutana. Kavovec spada v rastlinsko družino brošćnice (rubiacae) kakor naše lakote (galium) in prvenec ali perla (asperula odorata), ki ga ovelega zaradi vonjavega kumarina namakamo spomladaj v vino. Tudi naravna kavina zrna nimajo nič duha. Moramo jim praziti, da dobe svojo armo. To povzročajo pri praznjenju nastale snovi, kakor kafeol i. dr. Kofein, zaradi katerega kavo pijemo in ki ga je v surovem zrnju okoli 1,3%, ne daje kavi osobitega vonja in pri praznjenju celo deloma izpuhti. Škodljiva »močne« črne kave, ki drži 1 dl, vsebuje 0,07 g kofeina. Kofein je istoveten s teinom. Če surovo zrnje dolgo leži na suhem in na zraku, se mu okus baje izboljša.

Kava pospešuje tek in prebavo ter delovanje možgan, zato pa odganja spanec, kar je za zdravje škodljivo. Preveč kave povzroča zastrupljenja, ki se pojavljajo v utrujenju srca, vzemirjenosti, tesnobi, krvnem pritisku in tresavosti.

Kavo so uživali prebivalci njene domačije že davno. To skrivno pijačo je na Turško zanesel baje neki mohamedanski romar, ki je zašel v Abesinijo sredi 15. stoletja. V Evropo je prišla l. 1517. Toda oblastva so pitje kave prepovedovali in šele v 17. stoletju je dobila kava nekaj več razmaha. Pri nas je postala kava splošna pijača šele v 19. stoletju.

Kakor pri čaju se tudi pri kavi včasih rabi to ime za njene nadomestke, ki nimajo s kavo razen praznjenja nič skupnega, kakor so n. pr. razne žitne in druge »kave«.

Tobak je zelena rastlina iz družine razhudnikov (solanaceae),

katere zastopniki so vsi strupeni, dasi so med njimi jako važne hranilne rastline: tako krompir, katerega gomolji niso strupeni; paradiznik, melongena, paprika, volčje jabolko, katerih plodi so užitni.

Tobaka poznamo več vrst; nekatere so lepotne rastline po vrstih; za pridobivanje listov za kajenje, oziroma žvečenje »njuhanje pa sadijo samo tri vrste, namreč virginidski tobak (nicotiana tabacum) velenjski tobak (n. glauca) in knetski tobak (n. rustica). Prvi dve vrsti imata dolge, rdeče cvete, zadnja pa kratke, zelenkasto rumene. Listi so veliki, suličaste oblike in redkožilni. Plod je suha glavica z mnogimi semeni. Seme je jako drobno; na 1 g pride okoli 12.000 semen. Tobak se seje v posebne gredice prece; na gosto. Ko zrastejo rastline toliko, da imajo po 1 cm dolge listke, jih piličajo

po 3 cm vsakeb na druge grede in od ted presade po dveh mesecih šele na tobačna polja, ki morajo biti že jeseni pognojena. Tu so rastline 40-60 cm oddaljene druga od druge. Ko pričnejo razvijati cvete, rastline »obglavijo«, da poženejo več listov. Zreli listi porumene in takrat jih obirajo, toda samo v suhem vremenu. Nabrano listje nanizajo na niti in posuše na zraku, suhe pa potem zlože v kupe, da se zagrejejo in povro. Po fermentaciji liste pobero po velikosti in kakovosti.

Tobakovi listi vsebujejo okoli 2% nikotina, ki je močan alkaloidni stup. Ze 0,05 g, kolikor ga je v dveh, treh smotkah, povzroči smrt. Pri kajenju pa gre večina nikotina v dim, nekaj ga ostane v ogorku in le neznatni del pride v kadilca. Seveda več pri onem, ki dim vdihava.

Tobak, ki je doma v Ameriki, sade danes po vseh dosti toplih krajih, približno na ozemlju 12 milijonov ha; letna praba znaša preko 1 milijon ton.

Iz pip za kajenje, ki so jih našli v starih ameriških grobovih, se da sklepati, da so Indijanci kadili tobak že davno pred Kolumbom.

Romano Pano poroča v popisu druge Kolumbove odprave v Ameriko o rabi tobaka za kajenje med Indijanci. Prvo tobakovo seme je prinesel v Evropo l. 1519 Gonzalo Hernandez iz Ovidea, bolj potančno pa se je bavil s to rastlino zdravnik Francisco Fernandez de Toledo, ki ga je poslal španski kralj Filip II. v Mehiko, da prouči tamkajšnje rastlinstvo (1560). Ta zdravnik je hvalil tobak, da potolaži željo in lakoto, da je izborno zdravilo za bolezni ude, za težkoče v želodcu itd. Istega leta je poslal francoski poslanik na dvoru v Lizboni Jean Nicot prvi tobak na Francosko. Po njem in pa po indijanskem nazivu za smotke ima tobak svoje znano ime.

Kajenje tobaka se je hitro širilo po Evropi in preko nje na vzhod. Že l. 1600 je dosegel Indijo. Cerkvena in posvetna oblastva so to novo razvado zatirala z vsemi sredstvi, toda brez pravega uspeha. Zlasti za tridesetletne vojske si je tobak osvojil vse sloje v Evropi. Izprva so tobaki »pili« iz pip. Za Franca II., ki so mu za per glavobol svetovali njuhanje tobaka, se je navada njuhanja uveljavila na francoskem dvoru in se dolgo držala zlasti v »višjih« krogih, tudi med ženstvom, ter po samostanih. Do srede 19. stoletja se je smatralo kajenje na javnih prostorih za nesposobno, po nekod pa je bilo prepovedano. V tem času se je pipa umaknila smotki, ob enem pa je prišla k nam iz Rusije svaljčica, ki danes prevladuje med kadilci in si je zavajala tudi ženski svet.

MODA IN DOM

Novi rokavi

O teh skicah vam lahko povemo, da so požete po pristnih pariških modelih. Rokavi ki jih vidite tukaj, so novi, so najnovejši in poimenjajo za sleherni izvežbano oko pravi užitek.

Novi rokavi niso vsi enako dolgi. Kakor vidite, je moda spet sprejela poldolge in triletninske rokave poleg kratkih balonastih rokavčkov in dolgih, v zapetju bogato nabranih rokavov, ki spremljajo moderne kazake.

Za polne postave

Kajpada imajo ženske z nekoliko debelimi postavi poleg drugih skrbí tudi skrbí zastraen oblek. K sreči jih po navadi ne jemljejo preveč tragično, le včasih nekoliko vzdihnejo, če se spomnijo na svoje vitke prijateljice, ki si jim poda vsaka obleka. Kadar pride nova moda z ljubkimi novimi oblekami, pa

jim je včasih vendarle žal, da si ne morejo privoščiti tega ali onega modernega kroja. In prav zato bi jim radi dali nekoliko nasvetov. Debelušne ženske so namreč lahko očarljivo oblečene, če poznajo vse prednosti in napake svoje postave. Predvsem se morajo ozirati na limbo, nositi morajo vse, kar podaljša. Toda Bog ne daj, da bi bile njihove obleke ohlapne in brez oblike. Mimo, ne preveč pretirano se morajo prilagati postavi, ob pasu pa naj bodo primerno poudarjene. Žive barve moramo de-

belušni gospem odsvetovati. Kajpada s tem ne mislimo, da bi se morale oblačiti puščobno in dolgočasno. Temna, z drobnimi belimi in barvnimi vzorci posejana blaga se vedno pogosto nekoliko bolj zalitimi postavam in so hkrati elegantna in dovolj žvahnja. Sicer pa je letonja moda posebno naklonjena debelušnim ženskam, ker prinaša prugasta tveriva, drobno vzorčaste imprimeje, spredaj in zadaj nabrana krila, ki so okoli bokov gladka, končaste zreze in dvodelne obleke z dolgimi kazaki, ki napravijo postavo vitko.

Vsak dan v tednu nekaj novega

Ponedeljek. Madeže od znoja očistimo z vodo, v kateri smo raztopile boraksa. Če so madeži posebnost trdovratni jih očistimo iz enakih delov žveplenege etra, spirita in salmijaka.

Torek. Zda j je pravi čas za pomladno čiščenje krvi. Na primer s temle zeliščnim sokom: V močnjariju stolečno enake dele sveže glavne solate, kreše in svežih listov cikurije. Da dobimo kakih 12 dkg soka, ki ga popijemo pred zajtrkom na dušek. Tako ponavljamo nekaj dni.

Sreda. Iz ostanikov krompirja napravimo izdatno jed. Mrzel kuhani krompir pretlačimo in ga zmesimo v testo z moko, namočenimi ostaniki kruha in vodo. Testu dodamo nekaj soli in primerno množico pecivnega praška ter ga pustimo eno uro počivati. Nato ga razvaljamo za prst debelo, ga zarumenimo v kozici na obeh straneh in ga nekoliko potresemo s sladkorjem, preden ga serviramo.

Četrtek. Prav je, če se lotimo nabiranja cvetov bezga ter jih posušimo v senci. Dobro posušene cvetje spravimo v tesno zaprti posodi ter ga uporabljamo pozimi za čaj proti prehladu.

Petek. Predmeti iz medenine se leno svetijo in postanejo kakor novi, če jih očistimo s kisom in soljo.

Sobota. Čajne kolače iz koruzne moke napravimo iz 20 dkg koruzne moke, 7 dkg mase, 7 dkg sladkorja in jajca, polovice pecivnega praška in polovice vanilijevega praška. Iz tega umesimo testo, ga tanko razvaljamo in izrežemo v poljubne oblike, ki jih položimo na namazan pekač in pečemo v zmerno topli pečici.

Nedelja. Za spremembo si privoščimo solato iz špinaca, ki vsebuje mnogo vitaminov! Na prvi široke rezance narezano špnačo kuhamo 3 minute, jo dobro ocedimo in jo damo nekaj tanko narezanega kuhanega krompirja. Začinimo pa jo z drobnimi rezanci sira, soljo, poprom, oljem in limonovim sokom.

Drobne zanimivosti

Narodna knjižnica v Peruju je zgorela. V Limi je ogenj uničil narodno knjižnico perujske države, ki je vsebovala nad 100 tisoč zvezkov ter 40.000 rokopisov neprecenljive vrednosti. Knjižnica je bila nameščena v poslopju, ki je bilo zgrajeno leta 1568 ter je bilo eno najstarejših poslopj v tem mestu.

Rudniška nesreča na Angleškem. Iz Stockholma poročajo, da se je v nekem premogovniku blizu Birminghama primerila huda nesreča zaradi eksplozije metana. Rudarji so se z naglim begom sicer rešili, vendar jih je 10 umrlo na posledicah zastrupljenja s plinom.

Elektronski mikroskop. V Rimu je predaval te dni dr. inž. Bode v. Borles o

WILKIE COLLINS.

Nezadosten dokaz

Detektivski roman

Dvajsetedmo poglavje VRNITEV

»Pri moji veri, Valerija, mislim, da je blaznost tega stvara nalezljiva in da vas je že okužil!«

Tako je menil Benjamin, ko sem mu povedala, da se hočem v njegovem spremstvu vrniti k Dexterju.

Ko se je zame na vse načine trudil, da bi me odvrnil od te namere, je vzkliknil: »Pa pojdiva! Kar brž pojdiva k Dexterju! Pripravljen sem.«

»Dobro, še danes bom pisala in jutri ga obiščeva.«

Naslednjega jutra sem prejela pismo od Playmora, ki me je poslednjič svaril:

»Pripravljate se k Dexterju, ki se je jako izpremenil. Moj prijatelj, ki je bil pri njem po opravih, je bil ves presenečen nad tolikšno izpremembo. Vaš osebni čut vam bo povedal, ali ga smete vzpodbujati, naj še govori o pokojnici. Z druge strani pa gradimo vse naše nade na to, da se bo med tem pogovorom izdal.«

Sledil je pripis:

»Vprašajte gospoda Benjamin, ali je bil dovolj blizu vrat knjižnice, da je lahko slišal vse, kar vam je pripovedoval Dexter o tem, kako je prišel v spalnico gospe Macallanove tisto noč pred njeno smrtjo.«

Vprašala sem Benjamin, ki mi je odgovoril:

»Nimam navade prisluškovati pred vrati, toda nekateri ljudje govorijo tako glasno, da jih moraš nehoti slišati. Med take ljudi spada tudi Dexter. Slišal sem vse, kar je govoril in smatral sem ga za nesrameža.«

»Danes pa morate storiti zame nekaj več kakor samo poslušati: sedeti morate za Dexterjevim hrptom tako, da on vas ne bo videl, da pa boste vi lahko videli mene. Počakali boste, da vam dam znak, tedaj pa začnite zapisovati vse, kar bo govoril Dexter, dokler vam ne dam drugega znaka, da lahko prenehate.«

»Razumem.«

To pot nama je odprl vrata vrtnar. Očitno je dobil že navodila glede najinega prihoda.

Ko sva šla skozi vežo, sem opazila, da Benjamin ni odločil palice.

»Vam ne bo palica na poti?« sem ga vprašala.

»Ne, pač pa mi utegne koristiti,« je odvrnil čemerno. »Nisem pozabil, kaj se je bilo zgodilo v moji knjižnici.«

Šla sva v zgornje nadstropje in našla Dexterja zaposlenega; znašel se je nad ubogo Arielo.

»Vstopite, vstopite!« je klical. »Slabe volje sem in pravkar krotim Arielo.«

Zagledal je Benjamin na pragu in potisnil je svoj vozček proti vratom.

»Kdo je ta gospod? O, že vem, tisti plemič, ki sem ga smatral za pribežališče nesrečnih, ko sem ga videl prvič. Zdi se mi, da prihajate zdaj v drugi obleki. Prihajate kot pravica masčevalka, a ni vam je treba izvršiti, kajti ta gospa je luč mojega življenja in ne bom ji odtegnil svojega spoštovanja. Dajte mi roko, luč mojega življenja, kot dokaz, da ste mi oprostili. Dal vam bom na njo en sam spoštljiv poljub.«

Pobožno mi je poljubil roko, nato mi jo je z globokim vzdihom izpustil.

Vzela sem najbližji stol, med tem ko sem mignila Benjaminu, ki se je namestil za Dexterjevim hrptom, tako da mi je lahko videl v obraz.

Tako sem mogla opazovati Dexterja in priznam, da se mi je smilil, v kolikor nisem mislila na razlog, ki me je privedel v njegovo hišo in na sumnjo o njegovi krivdi; ki mi jo je vsejal v srce advokat Playmor. Smilil se mi je in on je to opazil.

»Hvala vam,« je dejal. »Vidite, da sem bolan, in smilim se vam. Hvala vam, razveselili ste me s svojim obiskom. Ali še vedno ljubite vašega moža?«

»Ljubim ga vedno bolj nežno.«

»In čemu ne greste k njemu?«

»Iz istega razloga, zaradi katerega sem vas prvič obiskala.«

Brala sem v njegovih očeh izraz začudenja in tesnobe.

»Ali je res mogoče, da ne morete pozabiti te mračne zadeve? Ali še vedno vztrajate pri svoji nameri, da razjasnite skrivnost v Gleninchu?«

»Še vedno in naadam se, da mi boste radi pomagali.«

»Toda kako? Ne morem izpremeniti dejstev. A vsekakor bom poskusil. Dejal sem vam že, da je utegnila biti odsotnost gospe Beautyjeve le njena prekanjenost, da bi odvrnila sum od sebe; dejal sem vam tudi, da ji je lahko podala strup služabnica, se vam to ne zdi verjetno?«

»Ne. Ali je imela služabnica kak razlog, da bi bila neprijateljsko razpoložena do uboge gospe Macallanove?«

»Nihče ni imel razloga, da bi jo sovražil,« je dejal nasilno. »Bila je je sama do brota in mlina, nikdar ni nikogar razžalila. Pustimo to mučenico v miru počivati.«

Zakril si je obraz z rokami in po vsem telesu je vzdrgel.

Ariela je vstala s svojega stolčka, na katerem je sedela in stopila k meni.

»Vidite teh deset kremljev?« mi je zašepetala in pokazala svoje nohte; »še boste še malo mučili gospoda, ... pa jih boste čutili vseh deset na vašem vratu.«

Benjamin je vstal; videl je njene kretnje, ne da bi bil slišal njene besede. Mignila sem mu, naj ostane na svojem mestu. Ariela se je vrnila na svoj stolček in pogledala gospodarja.

»Ne jokajte, gospod,« je dejala. »Pripovedujte mi kako vašo zgodbo, eno izmed tistih, ki me navdajajo s strahom, da moram vptiti.«

Dexter se je samovšečno nasmehnil.

»Kakor sem vam bil že dejal, znam dobro pripovedovati dramatične zgodbe, to bitje je živ dokaz tega. Lahko študirate psihologijo, ko jo vidite, kako poslušate moje zgodbo. Hočete videti? Pripovedoval ji bom neko zgodbo in videli boste. Moja iznajdljivost je nelzerna.«

Bila sem v zadregi. Biti sem morala previdna, ko sem ga spravila s pogovorom o pokojni gospe Macallanovi iz ravnotežja, zdaj pa nisem vedela, kako naj speljam razgovor nazaj na predmet, ki me je zanimal.

»Zgodbo! Zgodbo!« je mehanično ponavljala Ariela.

»Pustimo zgodbe,« sem dejala. »Mnogo važnega moram povedati gospodu Dexterju.«

Ariela je preteče dvignila roko, toda gospodarjev glas jo je zadržal.

Ukazal je, naj mu prinese njegov burgundec, ki je kmalu pokazal svoje dejstvo in mu pregal jezo z obraza in iz oči.

»Zda pa zgodba!« je vzkliknil.

»Ne, gospod Dexter, govoriti moram z vami; ni mi do tega, da bi poslušala vaše zgodbe.«

»Ni vam do tega? O, razumem, to je le izgovor, mislite, da sem izčrpal svojo iznajdljivost. Pokažem vam, da se motite. Moja zgodba vsebuje vse to, kar vas zanima, to je zgodba neke gospe in njene služabnice.«

Zgodba neke gospe in njene služabnice? Ali je hotel na ta način znova izpregovoriti o gospe Beautyjevi in njeni služabnici? Ali je zares vedel kaj takega, kar bi me moglo zanimati, ali pa je bila to le nova zvijača, da me odvrne s prave poti?

In Dexter je jel pripovedovati svojo zgodbo, v obliki razgovora med gospo in služabnico, med katerim gospa nagovarja služabnico, naj zastrupi plemenito in milo bitje, ki ji je ovira na poti do sreče. Ker se služabnica upira, ji pokaže gospa njeno pismo, ki ga ima v svojih rokah in ji lahko škoduje z njim. Ženska se naposled vda, toda pristavi: »Gospa, vrata so zaklenjena in bolničarka je odnesla ključ...«

elektronskem mikroskopu. S pomočjo te priprave se lahko poveča vsak posmetek 50.000krat. Kemiki, bakteriologi in biologi uporabljajo novo napravo z največjim pridom.

Samuel Hoare je kaščen. V matridskih političnih krogih se mnogo govori, da se je sir Samuel Hoare, angleški poslanik pri španski vladi, odzvil od svoje judovske vere ter prestopil v rimsko-katoliško vero.

Sedem sinov je rodila. Iz Madrida poročajo, da je neka domačinka na Filipinskem otočju v provinci Pang Pang porodila sedem otrok moškega spola. Vseh sedem novorojenčkov je kmalu po porodu umrlo. Rojstvo sedmih otrok hkratu predstavlja v zgodovini medicini doslej edinstven primer.

Nenavadna nordijska ptica v Rossanu Veneči. V okoliših Rossana Veneča je Antonio Gazzola uzel v zraku nad seboj ogromno ptico sivkasto bele barve. Ptica je nekaj časa krožila nad kurnikom, po katerem so se sprehajale Gazzolove kokoši; ter je očitno nameravala ugrabiti piščančca. Gazzola je šel po lovsko puško in ubil ptico s strelom. Reparica je bila iz družine nordijskih sokolov. Merila je z razpetimi krili v širino nad en meter.

100 mornarjev okopljeno »Graf von Spee« se je vrnilo v Nemčijo. Listi v Buenos Airesu poročajo, da se je približno 100 mornarjev s potopljenem nemški oklopnici »Graf von Spee« posrečilo pobeigniti iz ujetništva v Argentini in Urugvaj ter doseči s pomočjo nemških vojnih ladij domača pristanišča.

Bombardirna francoska mesta. V Vičnyju je izšlo uradno poročilo francoske vlade o številu žrtev letalskih napadov med francoskim prebivalstvom v sedanji vojni. Od februarja do 15. aprila letošnjega leta so Angleži z letalskimi napadi po bili 1646 oseb, 3033 pa so jih ranili. V letu 1942. so našli med žrtvami letalskih napadov 2585 mrtvih in 5646 ranjenih. V letu 1941. je imela Francija zaradi letalskih napadov 527 mrtvih in 1104 ranjenih. Največkrat so prileteli sovražni letalci nad francoska mesta: Le Havre, Abbeville, Dunkerque, Brest, Cherbourg in Dieppe. Največ mrtvih zaradi letalskih napadov je bilo v Parizu, namreč 981 oseb. Na drugem mestu je Saint Nazaire z 483 mrtvili, na tretjem

SPORT

Boj za točke — in še kako!

Hermes je premagal Mars, Mladika pa Korotan — Spet ostra igra dveh domačih enajstoric

Ljubljana, 17. maja.

Prizorišče je spet Hermesov stadion v Šiški, gledalcev je spet do 800 — kakor zadnjič. Vreme je prijetno hladno — po kratkem dežju, ki je samo pobrisal prah z zelene trate. Ura je 16. Na igrišču sta obe moštvi II. razreda za svoj prvenstveni obračun — Mladika in Korotan. Stanje je 3:0 za modre Mladikarje, pravkar se je začela druga polovica tekme. Sodniške posle opravlja g. Vesnaver.

5:1 za Mladiko

Mladikarji imajo besedo; niso tako povezani kakor smo jih že hvalili v nekaterih letošnjih tekmah, toda vendar je vsa pobuda le pri njih. Korotanci imajo mnogo opravka, da se otepajo njihovih naglih prodorov, največ po zaslugi izrednega urnega Trškana, ki je že prej enkrat pogodil v črno. In komaj mine nekaj 20 minut, je že spet on tisti, ki se odtrga od ostalih in neubranljivo vnovič potrese mrežo bratranec z Rakovnika. Toda tudi potem kaže se vse tako, da Korotanci ne bodo ušli samo s tem dovolj zvenečim porazom. In napad modrih je kakor privezan na usnje. Zato se nič ne čudimo, ko Trškan — zakaj ne pazijo bolj nanj ti kratkovidneži — ponovno uide vsem in zapiti nov zgoditek med drugove. 5:0 za Mladiko. Ko teče prav 45. minuta, pa so Korotanci tik pred vrati Mladike, še enkrat med rednimi nevarnejšimi prilikami. In prav ta hip se zasmeje Beckerju zrela pozicija, ki je ne zgreši in spravi v mrežo častni gol za svoje. Izid 5:1 in konec.

3:0 za Hermes

Potem nastopijo tekme iz I. divizije — redeč-modri Marsovi in belo-modri Hermesani. Sodniški trio sestavljajo Deržaj kot glavni ter Vesnaver in Safošnik kot stranska. Ura je 17.07 — in zdaj začnejo. Postavili so se v starih sestavah, če izvzamemo Thumo na desnem krilu Hermesa; vsi ostali so isti kakor v zadnjih tekmah proti Dopolavoru t. t. odn. Ljubljani. Zdjaj pa pogledimo glavne beležke o poteku dogodkov:

Hermes začne z velikim poletom in že do 3. min. šteje v dobro dva kosa — brez koristi. Še enkrat tako dolgo moramo čakati, da pride Mars na nasprotno stran, toda nevarni strel ostane v rokah vratarja. Toda takoj nato spet govori H. in spet šteje kot v dobro — brez nesreče za nasprotnika. In kar naprej so šiškarji na drugi polovici igrišča, tako nevarni, da so skoraj že zaslužili prvi uspeh v številkah. Šele četrte ure teče ta igra in že ponovno je prvi gol za H. — skoraj na nitki. Pritisk domačinov je zmerom hujši. V 18. min. — po dveh novih kotih zanje — pridejo spet enkrat do strela in gola. Toda vratar reši prav na črti (ali tudi ne?) in izid je še zmerom remis. Prav na redko se igra prenese in le za kratke odlomke v prid Marsovcem, za tem pa spet gospodarijo Hermesani. V 27. min. obliži Bačnik po silnem naletu v gneči, toda žoga le ne najde prave poti. M. strelja tudi že četrti kot, toda njegove akcije pred vrati so komaj opazne. Ozačje se gosti; sodnik mora svariiti in kaznovati. Proste strele pošilja Slamič pred vrata, toda šiškarji stojijo kakor zid. Do polovice ostane brez zgoditka.

Tudi po odmoru gre vse močno pod takirko gospodarjev stadiona. V 6. min. za-

dravec zruši Fajona; prosti strel obliži ob zidu H. Tempo popusti; oboji preganjajo žogo po sredi travnika, kajti strah pred prvim golom nalaga veliko odgovornost. V 18. min. ima M. karte v rokah; Zajic krene na pravo pot, toda dva Hermesana ga položita na tla. Prosti strel (to je bila enajstmetrovka) ne prinese spremembe. Sodnik mora napenjati oči; igra postaja ostrejša. Zdjaj smo v 22. min.; Brodnik prejme žogo precej daleč in pošlje visoko žogo na Mag'stra. Mož ne računa na presečenja in to je 1:0 za H. Potem je še huj; naleti so zmerom češči. Brodnik zapusti igrišče, toda 4 minute pozneje dobi Aljančič prikladno žogo in že je 2:0 za H. Zdjaj je H. spet komplet in igra se nadaljuje v precej bojevitom ozračju. Igralci ne izbirajo sredstev in udrihajo po vsem, kar jim pride pod nogo. Nekateri prizori so samo še opravičljivi, ker gre za točke. Zdi se, da je v številkah končano, toda 3 minute pred koncem se znajde Župan z levega krila z žogo pod nogami in res zadene še enkrat. Potem ni več mnogo novega in 3:0 za H.

TRI BESEDE O MOSTVIH

Zmagovalci Hermesani, ki so včeraj spet slavili vrhove v stari tir, so zapustili najboljše vtis po svoji poštenosti in volji do zmage. Moštvo, ki je zadnji čas preživljalo majhno krizo, je včeraj zastavilo kakor prerajeno in si je zmagano nad svojim »večnim« nasprotnikom pošteno zaslužilo. Doseženi goli seveda niso bili plod kakšne tehnične premoči nad nasprotnikom, temveč samo nagrada za brezprimerno ambicijo, s katero so odigrali to partijo. Sicer pa velja za obe enajstorie, da sta odigrali eno onih značilnih prvenstvenih tekem, v katerih štejejo samo goli, so pa o njej slej ali prej pozabljeni vsi nešteti prizori, ki so hudo razočarali ljubitelje pravega nogometa. Eno je treba priznati Hermesu, da je pridno delal in za svoje delo zaslužil plačilo v prav zvenečim izidu in dveh pomembnih točkah v tabeli.

Marsovi so to pot izgubili redeč nit. Pri vseh dobrih volji in kljub velikim naporom, ki se jih niso strašili niti rutinirani borci kakor so Slamič, Doberlet in še drugi, niso mogli ustaviti silnega napada nasprotnikov in morali nazadnje priznati, da sta včerajšnji točki njihovi. Enajstoria je klonila prav za prav že v prvih odločkih igre in je potem bilo samo še odvisno od okoliščin, kdaj in kako bodo nasprotniki spreminili svoj elan v številke. Slabši del moštva je bila napadalna vrsta, ki si nikakor ni mogla ustvariti čiste situacije za strel, nekaj takih pa je brez potrebe poglala v oblake.

DVE BESEDI O IGRI

Kakor že zadnje nedelje je tudi ta domača prvenstvena tekma imela nekaj precej ostrih in nelepkih vložkov, ki gredo to pot v breme Marsa. Tudi Marsovi se včeraj, kakor porajajo predzadnjega termina, niso mogli sprijazniti s tem, da se jim neizbežno bliža izguba, in tudi oni so v drugi polovici igre precej izdatno posegali po nedovoljenih sredstvih, glede katerih pa tudi Hermesani niso baš začetniki. Tako je prišlo, da smo mestoma spet prisostvovali nogometnemu dvoboju, ki nas ni navdajal z napetim pričakovanjem, kaj in kako bo odšel s točkami in častmi, temveč bolj s pritajenim strahom, ali in koga bodo na-

slednji hip spet odnesli s terena s polomljenimi udli. Res je, da nogomet ni ping-pong in da sportna in prvenstvena borba potegne v svoj vrtnec še tako mirnega igralca, toda mimo tega morajo le veljati neke meje, ki jih je treba spoštovati za vsako ceno. In včerajšnja tekma je žal spet dala nekaj gradiva k onemu poglavju, ki smo ga načeli že pred tednom dni, da naj naši nogometni in sportni forumi brezobzorno posežejo med te sportne vrste in ne glede na desno in levo uvedejo najstrožji red in disciplino.

BESEDA O SODNIKU

Ni občaj — in tudi načelno smo se že pred leti odločili, da se v poslovanje naših nogometnih sodnikov ne bomo vmešavali javno, ker za to formalno nimamo pogojev — toda to pot bi tudi o sodniku radi zapisali nekaj misli. Sodnik g. Deržaj je bivši dolgoletni nogometaš in gotovo eden najboljših poznavalcev nogometne igre v praksi, toda včeraj je imel spričo nekaterih kočljivih situacij zelo težak posel. Brez dvoma je velika njegova zasluga, da se je igra sploh končala brez nepriljetnejših posledic po vsem tem, kar jo je »skrasilo« v zadnjem delu drugega polčasa, toda prav tako pa drži tudi, da je pri nekaterih odločitvah ukenil le približno pravilno in skoraj tudi odločilno vplival na potek in izid vse tekme. Gotovo bi bil vsak drugačni izid prav tako slučajen kakor je sedanj, toda dva dogodka iz obeh polčasov (v 18. min. pred odmorom in prav takrat po odmoru) bi bila brezkrone zasledila dogodke, čeprav ne spremenila. Ko smo že pri sodnikih, pristavimo tudi zanje prvo prošnjo, naj pritegnejo vaje in držijo nogometaše v pravih mejah, ker — res ni nobenega opravičila za fizična obračunavanja, ki nam vzdržujejo sport in sportno misel. Kdor tega ne razume in ne zna, naj ostane rajši doma!

V predtekmi je rezervna sestava Marsa zmagala nad enakimi nasprotniki iz Hermesovih vrst z 2:0.

Tekmovanje za domačo nogometno prvenstvo se bo nadaljevalo prihodnjo nedeljo (23. t. m.) z naslednjima tekmama:

Ljubljana—Dopolavoro t. t. (iz I.) in Vič—Zabjak (iz II. divizije).

V Italiji so igrali

... tretjo kvalifikacijsko tekmo za obstanek v diviziji A, in sicer Triestina in Bari v Modeni. Triestinci so zmagali še enkrat v tem dodatnem delu prvenstva, in sicer s 3:2 (2:1). Zaradi tega izda imata zdaj ostala udeležena tel tekem enako število točk (1) in bosta morala še igrati med seboj, da se določi, kateri izmed njiju bo odšel v divizijo B.

... eno izmed kvalifikacijskih tekem za prestop iz divizije C v divizijo B v Gorizii, v kateri je Gorizia zmagala nad svojim najnevarnejšim nasprotnikom Parmo z 2:0. Sedaj vodi enajstoria iz mesta ob Isonzu v svoji skupini brez neposrednega zasladovalca in ji je pot navzgor bolj ali manj že na stežaj odprta.

... zaostalo prvenstveno tekmo iz divizije B v Brescii, v kateri je Brescia izgubila. premagala Spezio s 4:2 in tako potisnila nekoč tako mnogo obetljivo moštvo iz Spezie daleč v sredino tabele.

... štiri tekme za italijanski pokal, po katerih bodo odšli ostali v tej pomembni konkurenci le še štiri kandidati, in sicer Torino, Roma, Venezia in Genova. V nedeljskih tekmah so bili doseženi naslednji izidi: Torino—Milano 5:0, Roma—Lazio 2:1, Venezia—Udinese, 3:0 in Genova—Bologna 5:2.

— Madžarski nogometaši zmagali v Švic. Pred 25.000 gledalci je bila v nedeljo v Zenevi meddržavna nogometna tekma med Švicco in Madžarsko. Gostje so zmagali zaslužen s 3:1.

— Zbor lahkoatletskih sodnikov. Na prošam vse gg. sodnike, da se danes v torek, javijo na stadionu ob Vodovodni cesti vsaj do 15.45. — Predsednik.

Križem sveta

Zbirka redkih dišav. Ameriški kemik Rakt Bienfang Norman iz Oklahome je po dolgih letih sestavil zbirko redkih dišav. Leto 1940. je dosegla zbirka imenovanega učenjaka 286 primerov, dve leti pozneje pa se je pomnožila že na 400 vzorcev. Zdjaj sestavlja imenovani kemik zbirko dišav izključno ameriškega izvora.

Angleži posnemajo italijanske metode. Italijanski listi poročajo, da se je v Palestini sestala posebna komisija palestinskih kmetijskih tehnikov, ki je obiskala Cirenaiko. Komisija je pretresala uspehe, ki so jih dosegli italijanski kolonisti v Libiji. Italijanske metode, ki so se na afriškem ozemlju dobro obnesle, bodo pri obdelovanju zemljišč uvedli tudi v Palestini.

Mali oglasi

Kdor išče službo plača za vsako besedo L. —30. za dr. in prov. takso —50. za dajanje naslova ali štiro L. 2.— Najmanjši iznos za te oglase je L. 7.— Za ščititve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L. 1.— za vsake druge oglase L. —50 za besedo, za dr. in prov. takso L. —50. za dajanje naslova ali štiro L. 2.— Najmanjši iznos za te oglase je L. 10.—

Hišni posli

iščejo službo

Učiteljica
mlajša, z nekaj let prakse, želi k otrokom, tudi pomoč pri učenju, ali slične zaposlitve za dopolnilo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Učiteljica«. 8153-1

Hišni posli

dobijo službo

Služkinja
za takoj, ličim. Inž. Protner, Gledališka 4-III. 8153-1a

Zasluzek

Izvršujem
vsa dela za zaključila, solidno in poceni. Naslov v vseh posl. Jutra. 8149-3

Šivilja
sprejme na dom popravila oblek ali kranje perila. Naslov v vseh posl. Jutra. 8140-1

Prodaj

Brezove metle,
dranje za lojate, metke in omela dobiče pri Gospodarski zvezi. Blewiesova 29 in Maistrova 10. 8000-6

2 požarna aparata
Total — vedro za gašenje s peno — preostanek zaloge ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 7979-6

Damske čevlje
št. 38, lepe, popolnoma nove, iz rjavca semlja, prodam. — Weissbacher, Ciril-Metodova 66. 7940-6

2 damska klobuka
široka (temno moder in temno rdeče), prodam. Pojsenila daje trafika, Arielle Rea. 7970-6

Perzijsko ogrinjalo
za otoman, veliko in lepo, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 8138-6

Prekle za fižol
in paradižnik dobiče v skladu Gospodarske zveze v Maistrovi ulici 10. 8144-6

Novi prazni zaboji
od tobačnih izdelkov so stalno na prodaj. Vidovdanska 6. 8147-6

Kupim

Lisičje boe
in kranje boljše vrste, dobro ohranjeno, kupuje kranjarstvo Rot. Mestni trg. J-274-M-7

Znamke
kompletne zbirke ali partije, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Znamke«. 7774-7

Stare biciklje
bicikel-gume ter motorna kolesa, kupimo proti dobremu plačilu. Gasogeno-Merkur, Puharjeva 6. 8066-7

Kupim štiri rjuhe
nove ali dobro ohranjene. Plačam v denarju ali živci. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujno«. 8132-7

Kolesa

Stara kolesa,
bicikel-gume, motorna kolesa in gume za motorna kolesa, kupimo. Plačamo dobro. Gasogeno-Merkur, Puharjeva 6. 8151-11

Stara kolesa,
bicikel-gume, motorna kolesa in gume za motorna kolesa, kupimo. Plačamo dobro. Gasogeno-Merkur, Puharjeva 6. 8152-11

Moško športno kolo

znanič »Mivno« mesec dni rabljeno, s dinamo in rez. zračnico, prodam za 1900 lir. Vprašati pri vratarju Pošne hranilnice. 8154-1

Knjige

Ljubljanski zvon
ali Dunajski. kompletne letnike ter posebne mesečne, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljanski zvon«. 7773-8

Posest

3-stanovanjsko hišo
prodam v Šiški, z lepim vrtom po zelo ugodni ceni. Resne ponudbe pošiljate na ogl. odd. Jutra pod »Prodaj« ta tedna. 8067-20

Stavbno parcelo
prodam na lepi legi po zelo ugodni ceni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prodaj« tova. 8066-20

6000 odn. 10.000 m²
zemljišča v industrijske svrhe, ležeče ob glavni prometni cesti, prodam. Samo resni interesi pošiljate ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prodaj« samo resnemu kupcu. 7955-20

Pritlična vila
v Novem mestu, krasno položaj, pet sob, vse prilike, vodovod, elektrika, velik sadni in zelenjadni vrt, vodnjak, se prodaja na dražbi pri Okrajnem sodišču dne 22. maja ob 10. uri. Izključna cena Lir 300.000. 6613-30

Tri stanov. vilo
v Rožni dolini 2x2x2 sobi, kuhinja, kopalnica 1x1 soba, kuhinja, menjen za enostanovanjsko s 4-5 sobami. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujno«. 8139-30

Parcele
prodam v Šiški, v bližini stare mitnice po 110.000 lir, 150.000 lir in 400.000 lir, za Bežigradom po 125-170.000 lir, na vzhodni strani v bližini tramvaja od 27.000 do 40.000 lir. Pojsenila: Zajec Andrej, realiteta rjeana — Tavčarjeva ulica 10. 8150-30

Stanovanja

Starejša zakonca
za lastno postojilno, ščeta opremljeno sobo s soporabo kuhinje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Starejša zakonca«. 7330-21a

Novoporočena
iščeta sobo in kunojo z svo hišno opremo, v centru ali blizu mesta. Plačava dobro. Piste: Perce, Gregorčičeva ulica 17a-II. 8134-21a

Stanovanje
dvo do tri sobno, ličim za takoj ali za pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepe stanovanje«. 8142-21a

Sobe išče

Skromno sobo
v Trnovem ali v bližini šče domačin. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sobe«. 8156-23a

Opremljeno sobo
skromno, ličim, gram tudi za stanovanjko k mirni družini. Vprašati v »grovni in mikar« Martine, Blewiesova 15. 8153-23a

Resen gospod
distingviran, ličim, sobo, obič. solinno, mirno, pri boljši rolini, v okolici kolodvoza ali Tebora za 1. ali 15. junij. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Junij«. 8136-23a

Dve prazni sobi
event. s soporabo kuhinje, ličim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dve sobi«. 8143-23a

Prazno sobo
ličim za 1. junij ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Solit« samec. 8148-23a

Pohištvo
Snažno pohištvo
vseh vrst in druge uporabne predmete, kupimo. Trgovina »Oglej«, Mestni trg 3 (vhod skoti vrtu). 8073-12

Nekaj pohištva
kuhinjska omara (krošena), postelja in miza, se prodaja. Na ogled pri Gorjancu R. Dvojčeva ulica 34. Zg. Šiška. Tramvajska postaja pri Štir. ju. 8153-38

Lokali

Dvosobni lokal
za trgovino ali obrt se odda takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dvosobni lokal«. 8036-19

Filatelija

Znamke
kompletne zbirke ali partije, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Znamke«. 7774-39

Zdravstvo

Pege in lišaji
Vam zanesljivo odstrani Alha krema. Drogerija Kane, Zidovska ulica 1. 8145-10

Franja Pretnar

Pogreb nenadomestljive pokojnice bo v torek, dne 18. t. m. ob 4. uri popoldne z 2al — kapele sv. Franciška — k Sv. Križu.

Ljubljana, Tržič, Zabreznica, dne 17. maja 1943.

Zalujoči:
IVANA, por. PERIC, hčerka; IVAN, ANTON, MARTIN, JOSIP, ALOJZ, sinovi — in ostalo sorodstvo

Umrla nam je naša ljubljena soproga, mama, sestra in teta, gospa

Karolina Čebihin roj. Kenda

soproga železniškega uslužbenca v pokoju

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 18. t. m. ob 1/4. uri popoldne z 2al — kapele sv. Jožefa — na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Berlin, Rodik, Štjak, Boršt, Divacica, dne 17. maja 1943.

Zalujoči: ANDREJ, soprog; MILOVAN, BRANKO, sinova; FRANCE, ZOFI in ostalo sorodstvo

Vdani v Njegovo voljo sporočamo, da je danes po kratkem preledku enega tedna sledila svoji zlati mami v večnost naša neizmerno ljubljena hčerka, sestra in nečakinja

POLONCA

K večnemu počitku jo bomo spemili v torek, dne 18. t. m. ob 3. uri popoldne z 2al — kapele sv. Andreja — na pokopališču k Sv. Križu, kjer jo bomo položili k njeni ljubljani mami.

Ljubljana, dne 16. maja 1943.

Globoko žalujoči:

Dr. VEBER FRANCÉ, univ. profesor;
FANIKA, sestra; TOMAŽ, brat
in ostalo sorodstvo

A. ALEXANDER:

43

POZABLJENI
NAPEV

ROMAN

20. POGLAVJE

Nihče izmed Manhattanovih sorodnikov ni bil opustil upanja, da izsledi morilca in si s tem pridobi pravico do milijonske dediščine. Vsak je ubiral svojo posebno pot, in uradniki so imeli preko glave dela z jalovim rešetanjem nesmiselnih ovad, ki so se stekale na policijskem ravnanju.

Tudi Rolph Wubbels je imel svojo posebno pot, le s to razliko, da je bila igra razgovora s kapitanom Hearnom bistveno različna od prvotne, kajti vrli mož zdaj ni več mislil na to, da bi pritegnil policijo. Vtis, ki ga je bil odnesel iz pomenka s kapitanom, je bil kar porazen.

Ko je Wubbels sedel z gospo Isacikovo v njenem starinskem opremljenem salonu je le-ta ugibala, čemu naj se bolj čudi: Wubbelsovemu nenadejanemu obisku ali njegovi neobičajni ljubeznivosti. Za vsak slučaj je bila proti njemu zelo udružana, čeprav se je nepričakovani gost hlinil, kakor da tega ne opazi. Kadar je le prekratko odgovorila na kaka njegovo vprašanje, se je obrnil k Wilburju ki je

listal po nekem magazinu in s tem razločno kazal, da se niti od njega ne sme nadejati bolj zadovoljivih odgovorov.

Ko je porabil za prazno in pusto slepomišljenje dobršne pol ure se je Wubbels nazadnje odkrito lotil stvari.

»Vidite, gospa,« je rekel z vso opreznostjo, ukvarjate se s smotko ki ni hotela vleči, »mislim, da se zapletamo v jalovo in zaradi tega nes pametno medsebojno tekmovalje.«

»Kako mislite to?« je vprašala ona in premerila sobesednika od glave do nog.

»Kako?... Stvar se mi zdi kaj preprosta: vsi skupaj vemo dovolj, da lahko spravimo Manhattanovega morilca pod ključ. Kar vemo vsak zase, pa niti zdaj ne zadostuje v ta namen, niti ni upanja, da bi kdaj zadostovalo. In tako se bomo morali obrisati za Manhattanovo dediščino, ki bo prišla v roke teh prekle... ne zamerite: teh nepotrebnih dobrotelnih zavodov.«

»In kaj sledi iz tega uvoda?« je vztrajala gospa, ostro gledaje »dragemu« sorodniku v oči.

Wubbels se je navel:

»Sledi to, gospa, da se moramo zvezati med seboj, z združenimi močmi zgrabit morilca za vrat in si razdeliti dediščino.«

»Izvrstna misel!« se je oglasil Wilbur.

»Tihoti bodi!« ga je zavrnila mati. »Ne dopustim, da bi bilo to tvoje pravo mnenje... Gospod,« je rekla nato in se veličastno obrnila k Wubbelsu, »vaš predlog je nesprejemljiv. Wilbur je zločincu že na sledi. Čez dva, najdalje čez tri dni ga bo prijel...«

Da, tako je in nič drugače!« je jezno vzkliknila, videč, da se Wubbels porogljivo muza. »Wilbur je bister dečko in ve, kaj hoče. Sicer pa je vaš predlog očiten dokaz, da ste spoznali jalovost svojih prizadevanj in se zaradi tega skušate okoristiti z uspehi tistih, ki so pametnejši od vas.«

»Motite se, gospa,« je Wubbels hladno pripomnil. Izvlekel je listnico in vzel iz nje ovroj, ki ga je položil na mizo, vendar tako, da je ostal naslov skrit.

»Tu imam novico, ki je odločilne važnosti!« je zaklical in udaril s pestjo po višnjevnem ovroju. »To pismo nam daje Manhattanovega morilca v roke!«

»Tako?« je dokaj presenečeno zastegnila gospa Isacik. A hitro se je opametovala. »Če je res, kar pravite,« je nadaljevala, »zakaj še čakate in ne vtaknete sami Manhattanove dediščine v žep?«

»Nu, odgovoriti! Menda ne mislite trditi, da bi iz golega velikodušja radi tudi nam naklonili delež dobička?«

»Oh, nikakor ne!« je malce negotovo odvrnil Wubbels. Vstal je in jel hoditi po sobi sem ter tja. »Evo... ahh!... Imam pač vzroke, da tako ravnam! In vi!...«

Premolknil je in potegnil na uho. S hodnika je bil začul raz